

LAPIN HEVOSTALOUS YRITTÄJYYDEN NÄKÖKULMASTA

Uudistuva hevostalous – tiedonvälitys- ja yhteistyöhanke

Antikka, Laura

Opinnäytetyö
Teollisuus- ja luonnonvara-ala
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Agrologi

2018

Teollisuus- ja luonnonvara-ala
Maaseutuelinkeinojen koulutus
Agrologi

Tekijä	Laura Antikka	Vuosi	2018
Ohjaaja(t)	Tia Lämsä, Maarit Timonen		
Toimeksiantaja	Uudistuva hevostalous – tiedonvälitys- ja yhteistyöhanke		
Työn nimi	Lapin hevostalous yrittäjyyden näkökulmasta		
Sivu- ja liitesivumäärä	58 + 8		

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Lapin alueen hevostalouden tilaa sekä sitä, olivatko yrittäjät käyttäneet joitain erityisiä keinoja yritystoiminnassaan kannattavuuden lisäämiseksi. Tässä opinnäytetyössä käsitellään yrityksiä talouden ja yrittämisen näkökulmasta. Työssä kerrotaan myös hevostalouden piirteistä ja hevostalouden yritystoiminnan avainasioista.

Opinnäytetyön teoriaosiossa syvennytään hevostalouden eri aloihin ja yrittämiseen hevostalouden alalla. Teoriatietoa olen hankkinut kirjallisuudesta, internetistä sekä myöskin erilaisilta hevostalouteen liittyviltä luennoilta ja haastatteluista. Osa teoriatiedosta pohjautuu omaan kokemukseen, jota olen saanut työskennellessäni erilaisissa hevosalan yrityksissä.

Suoritin opinnäytetyöni kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusmenetelminä käytin teemahaastatteluja ja syvähaastatteluja. Haastattelut kohdistettiin Lapissa toimiville hevostalouden yrityksille. Kyselyitä lähetettiin sähköpostitse 34 yritykselle, joista 14 vastasi kyselyyn. Syvähaastattelut tehtiin kolmelle yritykselle.

Tutkimuksen perusteella Lapin hevostaloudessa on päätoimintamuotona matkailu. Yritykset ovat pääosin taloudellisesti vakaita ja halukkaita investoimaan. Yritykset näkevät tulevaisuuden hyvänä ja ovat valmiita sijoittamaan tulevaisuuteen. Yritykset ovat myös kiinnostuneita kehittämään yritystoimintaa ja omaa osaamista. Tämän opinnäytetyön perusteella Lapin hevostalouden tilanne on positiivinen ja etenkin matkailun alalla odotetaan kasvua.

School of Forestry and Rural Industries
Degree Programme in Rural Industries
Agronomist

Author	Laura Antikka	Year	2018
Supervisor	Tia Lämsä, Maarit Timonen		
Commissioned by	Uudistuva hevostalous -project		
Subject of thesis	Lapland's horse management from the entrepreneurship aspect		
Number of pages	58 + 8		

The aim of this thesis was to figure out the condition of Lapland's horse management and find out if entrepreneurs had used specific methods to improve the profitability of their company. The companies included in the study are studied from the point of view of economy and entrepreneurship. The features of horse management business themes are included in the study.

In the theoretical part of the thesis different lines of horse management and entrepreneurship in the field of horse management are studied. The theoretical knowledge of the thesis has been acquired from literature, internet sources and also from lectures and interviews. Part of the theoretical information is based on the author's own knowledge of horse management, learnt by working in different companies of horse management.

The qualitative research method and deep interviews have been used in this thesis. The questionnaire focused on horse management companies that operate in Lapland. Altogether 34 questionnaires were sent by e-mail to the companies and 14 answers were received to the questionnaire. Deep interviews have been carried out by phone to three companies of the 14.

Based on the research, in Lapland's horse management the main line of business is tourism. Companies are mainly economically steady and willing to invest. The future was seen positive by the companies. The companies are also interested in developing their business and their own know-how. Based on the results of the thesis, Lapland's horse management status is positive and especially the line of tourism will grow.

Key words

horse management, Lapland, entrepreneurship

SISÄLLYS

KUVIO – JA TAULUKKOLUETTELO.....	6
1 JOHDANTO.....	7
2 HEVOSTALOUS.....	8
2.1 Hevostalous Suomessa.....	8
2.2 Hevostalous Lapissa.....	9
2.3 Yritystoiminnan rakenne.....	9
2.4 Hevosalan toimintamuodot.....	11
2.4.1 Raviurheilu.....	11
2.4.2 Ratsastuskoulut.....	11
2.4.3 Kasvatustoiminta.....	12
2.4.4 Hevosten käyttö sosiaali- ja terveystoiminnassa.....	12
2.4.5 Matkailupalvelut.....	13
2.5 Hevostalouden päätoimintamuodot Lapissa.....	14
3 TOIMIMINEN YRITTÄJÄNÄ HEVOSTALouden ALALLA.....	16
3.1 Yritystoiminnan tulolähteet.....	16
3.1.1 Rahoitus.....	17
3.1.2 Hevostalouden tuet.....	17
3.2 Yritystoiminnan resurssit.....	18
3.3 Riskikartoitus.....	22
3.4 Yrittäjän velvollisuudet.....	23
3.5 Verotus.....	25
3.5.1 Maatilatalouden tuloverolaki ja elinkeinoverolaki.....	25
3.5.2 Arvonlisäverotus.....	26
4 TUTKIMUSTYÖN TOTEUTUS.....	28
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	29
5.1 Yritysten toimintamuodot.....	29
5.2 Yritysten perustamisvuosi.....	30
5.3 Yritysten omistus ja -vuokrasuhteet tai pääomavaltaisuus.....	31
5.4 Yritysten tuet.....	35
5.5 Yritysten kannattavuus ja liikevaihto.....	36
5.6 Yrittäjien päätoimisuus ja työvoima.....	37

5.7	Yritysten suunnitelmallisuus.....	38
5.8	Yritysten pääasiakaskunta ja palveluiden käyttäminen	39
5.9	Haastattelut yrityksille	42
5.9.1	Yritys A.....	42
5.9.2	Yritys B.....	44
5.9.3	Yritys C.....	46
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	49
	LÄHTEET.....	53
	LIITTEET	58

KUVIO – JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Yritysten toimintamuodot.....	29
Kuvio 2. Yritysten perustamisvuosi.....	30
Kuvio 3. Hevosten määrä yrityksissä.....	31
Kuvio 4. Yritysten pelto ja metsä omistukset.....	32
Kuvio 5. Yritysten omistamat ja vuokraamat rakennukset.....	33
Kuvio 6. Yritysten omistamat koneet.....	34
Kuvio 7. Yrittäjien hakemat tuet.....	35
Kuvio 8. Yritysten liikevaihto.....	36
Kuvio 9. Yritysten verotettava tulo.....	37
Kuvio 10. Työntekijät yrityksissä.....	38
Kuvio 11. Yritysten pääasiakaskunnat.....	40
Kuvio 12. Ulkoisten palveluiden käyttäminen.....	41
Kuvio 13. Ulkoisten palveluiden käytön toistuvuus.....	41

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on tehty toimeksiantona Hämeen Ammattikorkeakoulun (myöhemmin käytetään nimitystä HAMK), Luonnonvarakeskuksen (myöhemmin Luke) ja Hevosalan osaamiskeskus, Hippoliksen yhteiseen ”Uudistuva hevostalous” -hankkeeseen. Uudistuva hevostalous -hanke on tiedonvälitys- ja yhteistyöhanke, jossa tuodaan esille tulevaisuus keskusteluja ja hevosyrittäjyyttä Suomessa. (Hevosalan osaamiskeskus 2018)

Työ käsittelee Lapin alueen hevostalous alan yritysten tulevaisuuden näkymiä taustatiedon ja informaation kautta. Työ on rajattu Lapin alueelle, koska on haluttu saada lisätietoa nimenomaan Lapissa olevien hevostalousalan yrityksistä. Työ tehtiin laadullisena tutkimuksena, jossa tehtiin aluksi kysely laajemmin Lapin alueen yrittäjille. Heistä valittiin kolme hevosalan yritystä, joille tehtiin tarkempi haastattelu.

Lapin hevostalouden pääpiirteitä ovat tähän asti olleet matkailu, raviurheilu ja ratsastustoiminta. Opinnäytetyön tarkoituksena on myös selvittää yrittäjien keinoja menestymiseen Lapin alueella. Lappi on yksi Suomen hevosmäärällisesti pienin alue, jossa harjoitetaan hevostaloutta. Hippoksen mukaan Lapissa oli vuonna 2015 noin 1900 hevosta, kun esimerkiksi suoraan etelämpänä sijaitsevalla Pohjois-Pohjanmaalla oli hevosia 5 435. Lapissa oli myös vuonna 2016 vähemmän hevosia suhteutettuna väkilukuun kuin Pohjois-Pohjanmaalla. (Hippolis ym. 2016)

Aihe valikoitui oman kiinnostukseni ja hevosharrastus taustani mukaan. Haa-veenani oli yhdistää hevoset ja talous opinnäytetyössäni ja ”Uudistuva hevostalous” -hankkeen myötä se oli mahdollista. Myös yrittäminen ja etenkin hevosalan yrittäminen kiinnostaa ja halusin perehtyä syvemmin hevostalouden ekonomi- seen puoleen. Opinnäytetyössä on tarkasteltu aiheita aloittavan yrittäjän näkö- kulmasta.

2 HEVOSTALOUS

Hevostalous käsitteenä pitää sisällään paljon erilaista toimintaa. Kansainvälisen Equine Business järjestön mukaan hevostaloudella on kansainvälisesti 300 miljardin dollarin markkina-arvo. Hevostalous tarjoaa kokoaikaisen työn 1,6 miljardille henkilölle ympäri maailman (Equine business association 2018). Hevostalous pitää sisällään niin ratsastuskoulut, matkailuyritykset kuin erilaisia hoitopalveluita tarjoavat yrityksetkin.

2.1 Hevostalous Suomessa

Yleisimpiä yritystoimintamuotoja nykypäivänä ovat muun muassa ratsastuspalvelut, hevoskasvatus, karsinoiden vuokraaminen ja ravihevosten valmennus (Saastamoinen 2017,4). Kuitenkin nykypäivänä hevostalous on saanut rinnalleen sosiaali- ja terveysalan, jotka yhdessä hevostalouden kanssa tuottavat ihmisille terveyttä tukevia palveluita, kuten ratsastusterapiaa ja sosiaalipedagogista hevostoimintaa (Hollmén & Laitinen 2012, 4).

Kasvatustoiminta päätoimisessa muodossaan on Suomessa vähäistä. Esimerkiksi vuonna 2002 vähintään kolmen tamman astuttavia kasvattajia oli vain viisi prosenttia kaikista kasvattajista. Tämä tarkoittaa sitä, että suurin osa kasvattajista kasvattaa varsat pääosin itselleen. (Heiskanen, Klemola, Kumpulainen & Kauppinen 2002, 13.) Tästä johtuen hevosia tuodaan paljon ulkomailta Suomeen tukemaan kysyntää.

Hevosalan yritykset syntyvät usein harrastuksen pohjalta. Uudistuva hevostalous-hankkeen yhteydessä tehdyssä hevosyrittäjyyskyselyssä selvisikin, että yrittäjistä 56 prosenttia olivat päätoimisia yrittäjiä hevosalalla, ja loput yrittäjistä olivat sivutoimisia yrittäjiä (Saastamoinen 2017,3).

2.2 Hevostalous Lapissa

Lapissa on kokonaisuudessaan noin 1900 hevosta, joka vastaa prosentuaalisesti kolmea prosenttia koko Suomen hevospöörästä. Lapissa hevostalouden päämuotoja ovat matkailu, ratsastustoiminta ja raviurheilu, joista matkailun osuus on kasvussa. (Hevosalan osaamiskeskus 2018.) Uudistuva hevostalous- hankkeeseen tehdyn tutkimuksen mukaan tulevaisuudessa Lapissa kasvavia aloja voisi olla hevosten hoitopalvelut, matkailu- ja vaellustoiminta, ravivalmennus ja hevosavusteinen toiminta. Pääasiallisena toimintamuotona tulevaisuudessa näistä olisi tutkimuksen mukaan kasvua vain matkailu- ja vaellustoiminnalla ja ravivalmennuksella. (Saastamoinen 2017, 7 – 8)

Lapin hevostalouden erikoisuus on alueen matkailun suuri vaikutus hevostalouteen. Lapissa matkailussa toimii neljännes hevosalan yrityksistä, Etelä-Suomessa vastaava luku on puolestaan viisi prosenttia (Saastamoinen 2018) Lapin matkailuryitykset ovat keskittyneet tuntureille ja matkailukeskuksiin, joihin hevosmatkailuryitykset ovat keskittyneet.

Uudistuva hevostalous -hankkeessa tehdyn tutkimuksen mukaan hevosalan yritysten liikevaihdossa on ollut eniten kasvua Pohjois-Suomessa. Pohjois-Suomessa yrittäjillä on laajennussuunnitelmia toiseksi eniten alueellisesti verrattuna muihin alueisiin (Saastamoinen 2017, 8 – 9). Uudistuva hevostalous -hankkeen mukaan myös kannattavuus hevosalan yrityksillä on ollut paras Pohjois-Suomessa (Saastamoinen 2018).

2.3 Yritystoiminnan rakenne

Hevostalouden alan yritykset ovat usein palvelualan yrityksiä, jotka saavat alkunsa harrastustoiminnan kautta (Piekkari, Ropo, Korhonen & Pussinen 2005, 5). Kuitenkin usein harrastuksen muututtua yritystoiminnaksi, saattaa yrityksen talouspuolen hallinta ja johtamisen osaaminen jäädä vähemmälle (Koski & Rautanen, 2015)

Usein hevostalouden yrityksiä jaotellaan toimintamuotojen mukaan esimerkiksi ravitalleihin, ratsastuskouluihin ja siittoloihin. Yrityksiä voidaan jaotella myös yrittäjyysasteen mukaan esimerkiksi päätoimisiin yrittäjiin, osa-aikaisiin yrittäjiin ja orastaviin yrittäjiin. Orastavalla yrittäjällä tarkoitetaan tässä yrittäjää, jonka yritys on suunnitteluasteella, mutta konkreettista yritystä ei ole vielä perustettu. (Rantamäki-Lahtinen & Saastamoinen 2017)

Hevostalouden yritykset ovat hyvin suuresti pääomavaltaisia. Runsaasti pääomia vaatii varsinkin yrityksen perustaminen. Hevostalouden alan yritystä perustettaessa tarvitaan usein useampi hevonen, tiloja ja muuta kalustoa. Hevoset tarvitsevat paljon tilaa, jonka vuoksi myös hevostalouden yrityksiä tarvitsema maa-ala on suurempi kuin muilla palvelualan yrityksillä. Yritykset tarvitsevat myös rakennuksia hevosten suojaksi, joka entisestään lisää pääoman määrää. (Piekkari ym. 2005, 6.)

Hevostalous on vakavasti otettavaa yritystoimintaa, taloushallintoineen ja johtoineen siinä missä muidenkin alojen yritystoiminta. Hevosyrittäjyyteen ja liiketoimintaan liittyvät vahvasti kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus, suunnitelmallisuus, jatkuvuus ja yrittäjäriski. Hevostalouden yrityksen toimintaan liittyvät myös tavoitteet, joita yrittäjän on hyvä laittaa itselleen ylös. (Piekkari ym. 2005, 4.)

Suomessa hevostallien koot ovat kohtuullisen pieniä. Hevostietokeskuksen Hevostalous – merkitys ja tulevaisuus Suomessa 2002 -julkaisun mukaan Suomessa on varsin paljon, 7000 kappaletta pieniä 1 – 2 hevosen talleja. Seuraavaksi eniten oli 3 – 5 hevosen talleja, joita oli 3250 kappaletta. Noin 92 prosenttia talleista on kymmenen hevosen, tai sitä vähemmän hevospäärän omaavia talleja. Kaikki tallit eivät ole yritysten omistamia vaan joukossa on myös yksityisiä talleja. (Heiskanen ym. 2002)

Hevostalouden asiakaskunta on jakautunut pääosin raviharrastuksen ja ratsastusharrastuksen kesken. Vuonna 2016 raviurheilun harrastajia oli 220 000 ja ratsastuksen harrastajia 170 000. (Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous 2017, 3.)

2.4 Hevosalan toimintamuodot

Vaikka hevostalouden alan yrityksiä voidaan jaotella toimialojen mukaan, huomataan kuitenkin, että yhden yrityksen sisällä voi olla useita eri toimialoja. Näin ollen hevostalouden yritykset voidaan pääpiirteittäin luokitella monialaisiksi yrityksiksi. Monialaisella yrityksellä tarkoitetaan tässä työssä yritystä, joka harjoittaa useamman toimialan yritystoimintaa. (Rantamäki-Lahtinen, Saastamoinen & Väre 2017)

2.4.1 Raviurheilu

Raviurheilu on Suomessa suosittu urheilulaji. Ravikilpailuja järjestetään vuoden jokaisena päivänä lukuun ottamatta jouluaattoja ja joulupäivää. Raviradoilla tapahtumissa on paikan päällä vuosittain noin 670 000 katsojaa. Raveihin osallistuu noin 7000 hevosta ja 2000 ohjastajaa. Myös hevospelien kokonaisvaihto vuosittain on mittava, noin 230 miljoonaa euroa. Palkintoja raveissa maksetaan vuosittain yli 18 miljoonaa euroa. (Suomen Hippos ry 2018a)

Raviurheilu tarjoaa hyvän harrastusmahdollisuuden lapsille ja nuorille. Raviradat järjestävät nuorisoravikerhoja, joissa on mahdollisuus päästä tutustumaan raviurheiluun ja poniraviurheiluun. Suomessa toimii 15 nuorisokerhoa ja 7 poniravikouluja. Vuonna 2016 Suomessa oli 588 ponia, jotka starttasivat poniravilähdöissä. Vuonna 2016 palkintoja jaettiin 113 071 euroa. Ohjastajia poniraveissa oli yhteensä 419. (Suomen Hippos ry 2018b).

2.4.2 Ratsastuskoulut

Vuoden 2017 lopussa Suomen Ratsastajainliiton hyväksymiä ratsastuskouluja oli heillä jäsentalleina noin 240 kappaletta. Yhteensä ratsastustalleja arvioidaan suomessa olevan tuhat. Niistä noin puolet ovat ratsastuskoulujen tapaisia yrityksiä. Suomen Ratsastajainliitolla oli vuoden 2017 lopussa 46 898 jäsentä. Luku kertoo vain ne ratsastajat, jotka ovat liiton jäseniä. Todellisuudessa ratsastavien

henkilöiden määrä on suurempi, kuten todetaan Kansallisesta liikuntatutkimuksesta, joka tehtiin vuosina 2009 – 2010. Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan ratsastusta harrastavia oli tuona aikana 144 000 henkilöä. Vuonna 2017 Pohjois-Suomen alueella oli 3918 Suomen ratsastajainliiton (myöhemmin SRL) jäsentä. SRL:n jäsenenä olevia ratsastuskouluja oli vuonna 2017 Pohjois-Suomen alueella 21, kun koko maassa niitä oli 240. (Suomen Ratsastajainliitto 2018a)

Ratsastuskoulut tarjoavat asiakkailleen paljon erilaisia palveluita. Pääasiassa ratsastuskouluissa opetetaan ratsastusta ja hevosten käsittelytaitoja. Moni ratsastuksen harrastaja oppii ratsastustaidon perusteet ratsastuskoulussa. (Tiilikainen 2004, 10.) Ratsastuskoulut tarjoavat myös monipuolisia mahdollisuuksia viettää vapaa-aikaa (Söderberg 2015).

2.4.3 Kasvatustoiminta

Hevosyrittäjyys 2009 -kyselyn pohjalta tehdyssä ”Katsaus hevosalan yritystoimintaan” -raportissa hevosten kasvatuksen mainitaan olleen yleisin tallitoiminnan muoto (Pussinen & Thuneberg 2010, 21). Kuitenkin Suomen Hippos ry:n julkaiseman Hevostalous lukuina – 2016 -julkaisun mukaan hevosten kasvattaminen Suomessa on vähenemään päin. Tämä näkyy laskevana syntyvien varsojen määränä. (Hippolis ym. 2017, 9.)

Kasvatustoiminnalle on yleistä, että sitä harjoitetaan muun hevostalouden- tai maatilatoiminnan ohessa. Kasvatustoiminta on suurimmalla osalla sivuelinkeinona. Maatilojen kehitysnäkymät 2022 -kyselyyn vastasi reilut 150 tilallista, joilla oli enemmän kuin kaksi hevosta. Tutkimuksesta selvisi, että 29 prosentilla näistä 150 vastaajasta oriasematoiminta tai hevoskasvatus oli pääasiallinen toimintamuoto. (Thuneberg 2017)

2.4.4 Hevosten käyttö sosiaali- ja terveystoiminnassa

Hevosia voidaan hyödyntää lasten ja nuorten, aikuisten ja ikääntyneiden sekä muistisairaiden parissa kuntouttavana tekijänä. Esimerkiksi Kela korvasi vuonna

2013 liki 1,74 miljoonalla eurolla ratsastusterapiaa fysio- ja toimintaterapiana. Hevoset ovat mukana esimerkiksi toimintakyvyn ylläpitämisessä ja hyvinvoinnissa ratsastuksen kautta. Hevoset voivat olla mukana lastensuojelussa ennaltaehkäisevästi. Monissa perhekodeissa on hevosia, joista lapset saavat ohjatusti huolehtia. Hevosia voidaan hyödyntää ikääntyvien kanssa toimintaa ylläpitävästi ja aktiivisesti. Hevoset ovat myös kuntouttava menetelmä esimerkiksi vammaisille ja muille kuntoutujille. (Laitinen & Mäki-Tuuri 2014, 89 – 93)

Hevosten kuntouttavasta vaikutuksesta on tehty useita tutkimuksia. Esimerkiksi Yhdysvalloissa Ohion yliopistossa on tehty tutkimusta hevosten vaikutuksesta alzheimeria ja muistinmenetystä sairastavien henkilöiden terveyteen. Tutkimuksessa todettiin, että hevosten läsnäolo vaikuttaa positiivisesti potilaiden mielentilaan ja heistä tuli hoitomyönteisempiä. Sairastavat henkilöt pystyivät valvottuina itse harjaamaan, ruokkimaan ja kävelyttämään hevosia. (HuffPost 2014)

Aihetta on tutkittu myös Suomessa ja Turun Yliopiston Jussi Lehtonen puhui Uudistuvan Hevostalous -hankkeen Hevosyrittäjäuutisissa avustajaeläimen tulevaisuudesta ja hevosen muuttuvasta roolista. Hänen mukaan tulevaisuudessa tulee olemaan enemmän ja parempi kuntoisia aktiivisia vanhuksia, joiden myötä myös ikääntyvien hevosharrastus jatkuu pidempään. Hevonen voi olla muutakin kuin ratsastusterapiahevonen. Hevonen voi esimerkiksi olla välittämässä ihmiselle puhdasta luontoa ja tuoda yhteisöllisyyttä tai helpottamassa ihmisen masennusta ja yksinoloa. (Lehtonen 2016)

2.4.5 Matkailupalvelut

Matkailupalveluissa hevosta käytetään osana matkailutuotetta. Hevosalan osaamiskeskuksen mukaan hevosmatkailun tuotteet voidaan jakaa yleisesti kahteen osaan; ratsastuslomiin ja hevosiin liittyviin muihin tapahtumiin. Hevosmatkailutuotteita ovat yleisesti retket, vaellukset, leirit ja kurssit.

Fédération Internationale de Tourisme Equestre -järjestön mukaan hevosmatkailu kehittyi Euroopassa ja etenkin Ranskassa 1950-luvulla. Tuona aikana koneet valtasivat alaa hevosvetoisilta ajoneuvoilta. Näin ollen hevosmatkailulla on

Euroopassa pitkät perinteet (Fédération Internationale de Tourisme Equestre 2018).

EUquus hankkeen tuottaman ”Horse Riding In Europe” julkaisun mukaan ainostaan Britanniassa on jo 2,4 miljoonaa ja Saksassa 760 000 ammatinharjoittajaa hevosmatkailun alalla. Euroopassa erityisesti Unkari ja Ranska ovat huomanneet hevosmatkailun potentiaalin. Ranskassa on 400 000 hevosmatkailun ammatinharjoittajaa ja jopa 17 000 kilometriä merkittyjä reittejä (EUquus Project 2018.)

Suomessa taas toimii lähes 200 yritystä, jotka tarjoavat hevosmatkailupalveluita. Suomen Vaellustalliin Liitolla on 30 jäsentallia. Suurin osa näistä yrityksistä toimii maaseudulla ja on pieniä perheyriksistä (Hevosalan osaamiskeskus 2018). Matkailussa on kyse elämyspalveluiden tarjoamisesta asiakkaille. Lapissa veto-auloja ovat esimerkiksi ulkomaalaisten näkökulmasta arktiset olosuhteet ja re-vontulet.

2.5 Hevostalouden päätoimintamuodot Lapissa

Lapin Liiton ylläpitämien Lapland Above Ordinary sivuston mukaan matkailu on Lapin tärkeimpiä toimialoja. Matkailu tuottaa Lappiin vuosittain noin miljardi euroa ja sen työllistävä vaikutus on noin 5 000 henkilötyövuotta (Lapin Liitto 2018.) Myöskin Lapin liiton tekemien matkailun tilastojen mukaan vuonna 2016 Lapissa rekisteröityihin majoitusliikkeisiin saapuvia matkailijoita oli 149 000 (Lapin Liitto 2017). Myös hevostalous saa osansa Lapin matkailun menestyksestä. Lapin Yli-opiston tekemän tutkimuksen mukaan 40 prosentille haastatelluista matkailijoista eläinperusteiset aktiviteetit loman aikana olivat todella tärkeitä (Haanpää & Rokka 2017.)

”Eläinten hyvinvointi matkailupalveluissa” -hankkeen ”Animal-Based Tourism services in Lapland” -raportista selviää, että tutkimukseen osallistuneista 158 eläinmatkailu yrityksistä neljänneksi eniten oli hevosalan yrityksiä, joita oli tutkimuksessa mukana 11 kappaletta. Suurin osa näistä hevosmatkailuyrityksistä sijaitsi Länsi- ja Etelä-Lapin alueilla. Hevosten muodostama liikevaihto Lapin alueelle

samaisen tutkimuksen mukaan on 4 900 euroa eläintä kohti. Hevosia Lapin eläinmatkailussa tutkitaan olevan noin 150. Kokonaisliikevaihdoksi muodostuu tällöin 730 000 euroa. (Bohn, García-Rosell & Äijälä 2018)

Hevosavusteiset palvelut ovat Lapissa olleet suuressa nousussa. Lapissa on puhdas luonto ja tilaa hengittää. Hevosten käyttäminen esimerkiksi kuntoutuksessa on lisääntynyt ja tulee lisääntymään tulevaisuudessa. (Mämmelä 2013)

Suomen ratsastusterapeuttien ry:n sivujen mukaan Lapin alueella ratsastusterapia palveluita tarjoaa neljä yritystä tai toiminimellä toimivaa yrittäjää (Suomen Ratsastusterapeutit Ry 2018). Katri Mämmelän vuonna 2013 tekemän maaseutuelinkeinojen koulutusohjelman opinnäytetyö tutkimuksen mukaan kysyntää Lapissa ratsastusterapialle ja muille samankaltaisille palveluille on. Kysyntää on sen verran, että joissakin yrityksissä koetaan, että ei pystytä vastaamaan asiakasmäärään. (Mämmelä 2013, 35)

3 TOIMIMINEN YRITTÄJÄNÄ HEVOSTALouden ALALLA

Yrittäjänä toimimiseen liittyy monia huomioon otettavia asioita. Yrittäjällä itsellään on oltava tiettyjä ominaisuuksia ja yrittäjän on myös hallittava monia suuria asiakokonaisuuksia. Yrittäjyyteen kuuluu vastuuta ja riskejä. Parhaimmillaan yrittäminen on kuitenkin vapaata itsensä toteuttamista, jossa saa itse määritellä työtänsä ja aikansa. Yrittäminen saattaa joskus vaatia kovaakin uskoa omaan liikeideaan. (Uusyrittäjäkeskus 2018)

3.1 Yritystoiminnan tulolähteet

Hevostalouden yrityksillä on toimintamuodosta riippuen erityyppisiä tulorakenteita. Hevosia kasvattavassa yrityksessä tuotot tulevat varsojen myynnistä. Varsojen myynnit ajoittuvat yleensä puolen vuoden päähän varsan syntymästä, jolloin varsa vieroitetaan emästään (Suomen Hevostietokeskus ry 2017). Suurin osa tammoista varsoo keväisin ja kesäisin, jolloin varsojen vieroitus tapahtuu syksyllä ja talvella. Varsojen hinnat riippuvat rodusta, suvusta ja osin myös rakenteesta.

Kilpahevosten valmennukseen ja täysihoidopaikkojen vuokraamiseen keskittyneillä yrityksillä tulot tulevat hevosten omistajien maksamista kuukausittaisista valmennus- ja hoitomaksuista. Maaseudun Tulevaisuuden julkaiseman artikkelin mukaan täysihoidopaikkojen hinnat vaihtelevat suuresti alueen ja tarjottavien palveluiden mukaan. Esimerkiksi maneesin sijaitseminen talliympäristössä ja käyttö lisäävät tallipaikan hintaa. Halvimmillaan tallipaikan voi saada muutamalla sataella, kun se taas kalleimmillaan voi olla yli 800 euroa (Maaseudun tulevaisuus 2015). Ratsastuskouluyrityksillä tulot taas tulevat ratsastustunneista saaduista maksuista. Ratsastustuntien hinnat riippuvat sijainnista, opetushevosten tasosta ja harrastusympäristöstä. Keskiporto hinta ratsastustunnille on noin 25 – 30 euroa. Eteläisessä Suomessa ja suurten kaupunkien ympäristössä tuntien hinnat voivat olla jopa yli 30 euroakin. (Suomen Ratsastajainliitto 2018b)

3.1.1 Rahoitus

Hevosyrityksen hankkiessa rahoitusta, nousee usein pääomavaltaisuus haasteeksi. Pääomakustannusten suuruus saattaa aiheuttaa sen, että kaikkia kuluja ei välttämättä oteta huomioon hinnoittelussa. Hinnoitteluun on hankala laskea tarkasti esimerkiksi hevosten hoitamiseen liittyvän ajan hinta eli oman työn kustannus tai esimerkiksi hevostallissa käytetyn sähkön määrä. Kustannuslaskenta on tähän toimiva vaihtoehto. Kustannuslaskennan malleja voi myös käyttää muilta toimialoilta, esimerkiksi maataloudesta ja soveltaa hevostalouteen.

Esimerkiksi Maaseutuohjelma tarjoaa monia vaihtoehtoja hakea rahoitusta hevostalouden yrityksille. Puhtaasti yritysten rahoitusta tukevia tukimuotoja ovat investointituki, perustamistuki, kokeilutuki, yritysryhmän kehittämistuki ja toteutettavuussuunnitelman tuki. Yrityksillä voi olla kehittämishankkeita, joita voidaan rahoittaa. Niitä ovat esimerkiksi koulutushankkeet, tiedonvälityshankkeet ja toimijoiden yhteistyö ja innovaatio hankkeet. Rahoitusta on saatavilla myös Leader -ryhmien toiminnan kautta paikalliseen kehittämiseen ja elinkeinojen kehittämiseen. (Konsin-Palva 2016)

Tärkein tukimuoto yrityksille on Maaseudun yritystuki. Se on avustusmuotoista ja harkinnanvaraista tukea. Se kohdistetaan maaseutuohjelman vallitsevien tavoitteiden mukaisesti. Maaseudun yritystuen sisällä ovat eriteltynä investointituki, perustamistuki, pienimuotoisiin kokeiluihin oleva tuki ja yritysryhmän kehittämishankkeeseen tarkoitettu tukimuoto. (Konsin-Palva 2016)

Perustamistuella autetaan yrittäjää tekemään perustamisvaiheessa hyödyllisiä selvityksiä, esimerkiksi markkinatutkimusta tai muihin neuvonta- ja konsultointipalveluiden hyödyntämiseen. (Konsin-Palva 2016)

3.1.2 Hevostalouden tuet

Vuoteen 2016 saakka hevosista on maksettu kansallista kotieläintukea. Kansallista kotieläintukea on voinut hakea henkilö, joka on yli 18-vuotias ja hallinnoi vähintään viittä hehtaaria peltoa. Vuonna 2015 kansallista kotieläintukea hevosille

maksettiin reilu 370 000 euroa. Vuonna 2014, jolloin tukea maksettiin myös Etelä-Suomen alueelle, maksetun tuen määrä oli yli miljoona euroa. (Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous 2016, 13)

Seuraavassa esiteltynä muutamia maataloustukia, joita on mahdollista hakea hevostalouden yritykseen maatalousviranomaisen kautta. Tarkempia tietoja tuista ja tukien hakemisesta saa paikallisen maaseutuelinkeinoviranomaisen kautta.

Peltotuet ja eläintuet täytyvät hakea erikseen. Tuet maksetaan maaseutuvirastosta. Hevostaloudelle mahdollisia tukia voivat olla esimerkiksi perustuki, nuoren viljelijän tuki, luonnonhaittakorvaus ja yleinen hehtaarituki. Nämä tuet ovat sidottu peltojen määrään ja laatuun (Marjeta 2017). Mikäli hevostalous yrityksellä on maaneesi tai ratsastuskenttä, jossa on kiinteä katsomo, määritellään viljelijä aktiiviviljelijän ulkopuolelle ja näin ollen ei ole oikeutettu saamaan tukia (Maa ja metsätaloustuottajain Keskusliitto 2015, 4).

Hevosalan yritys voi saada myös ympäristösopimukseen kuuluvaa alkuperäisrotujen kasvattamiseen liittyvää tukea. Alkuperäisrotujen kasvattamiseen liittyvää tukea voi saada suomenhevosesta. Nuoren viljelijän tuen tarkoituksena on auttaa nuorta ja aloittelevaa viljelijää maataloustuotannon aloittamisessa. Luonnonhaittakorvauksella taas pyritään turvaamaan pohjoisten alueiden maataloustuotannon jatkuminen pohjoisen sijainnin aiheuttamista epäsuotuisista ilmasto-olosuhteista huolimatta. Sen tavoitteena on myös maatalousmaidon hylkäämisen estäminen. (Marjeta 2017)

3.2 Yritystoiminnan resurssit

Resurssien hallitseminen ja suunnitteleminen ovat todella tärkeää yrityksen kasvulle. Asioiden laittaminen tärkeysjärjestykseen on resurssien suunnittelussa tärkeää. On mietittävä kaikki yritystoimintaan liittyvät käytännön tehtävät ja teoreettisetkin tehtävät sekä ne ovat aikataulutettava. Täytyy myös pohtia ajan käyttöä päivittäisten pakollisten toimintojen suorittamiseen. Lisäksi on ajateltava toimin-

toja jotka on tehtävä, mutta jotka eivät merkittävästi vaikuta yritystoimintaan. Resurssien suunnitteleminen edistää yrityksen toiminnan jatkuvuutta. Kirjanpito on myös osa resurssien suunnittelemista. Kirjaa voidaan pitää niin käytännön kuin teoriankin asioista. Hyvä kirjanpidon kohde on esimerkiksi hevosten madotukset, rokotukset ja esimerkiksi liikutukset. Kirjanpito on hyvä tehdä siitä näkökulmasta, että milloin kyseinen tehtävä on tehty ja milloin se tulee tehdä seuraavan kerran. (Eastwood ym. 2006, 75)

Erityyppisillä hevosalan yrityksillä on erilaisia **hevosresursseja** ja ne tarvitsevat erityyppisiä huoltotoimenpiteitä (Eastwood ym. 2006, 75). Esimerkiksi ratsastuskouluhevosekset eivät tarvitse erityistä kestävyystreeniä tuntityöskentelyn lisäksi. Kuitenkin on tärkeää huolehtia niiden psyykkisestä terveydestä. Taas ravihevosen kohdalla on tärkeää huolehtia fyysisestä kestävyydestä ja erityisesti huomioida hoitaminen vammoja ehkäisevästi. Toimenpiteistä on myös pidettävä kirjaa ja suunniteltava esimerkiksi seuraavat madotukset ja rokotukset hevosen ”työkaleriin” sopivaksi (Eastwood ym. 2006, 76).

Yrityksen on tärkeä olla selvillä käytössään olevista **maankäytön resursseista**. Ympäristöministeriön tekemän Jokamiehen oikeudet oppaan mukaan ratsastus kuuluu jokamiehen oikeuksiin. Kuitenkin on pidettävä huolta, ettei ratsastus aiheuta tiestölle tai puustolle vähäistä suurempaa haittaa ja tällöin siihen on oltava maanomistajan lupa. Ratsastaminen on kuitenkin kielletty kuntoradalla tai muulla yleiseen käyttöön kunnostetulla ladulla tai urheilukentällä. (Ympäristöministeriö 2016, 12) Yksityistiellä ratsastaminen on kuitenkin kielletty ilman yksityistien omistajan lupaa.

Jokamiehen oikeudesta johtuen ratsastamiseen on käytössä monipuolisesti ratsastusreittejä, kunhan ratsastaja on huolellinen ja ottaa huomioon ympäristön, muut tielläliikkujat ja maanomistajat. Kun hevosen perässä on kärry tai reki, luokitellaan se silloin hevosajoneuvoksi. Sitä taas koskee tieliikennelaissa ajoneuvoille annetut säännökset. (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund & Suomen Tieyhdistys ry 2018)

Hevoset vaativat tilaa myös talliolosuhteiden vuoksi. Hevonen on aikoinaan ollut luonnossa vapaasti vaeltava laumaeläin ja liikkunut laiduntaessaan jopa kymmeniä kilometrejä päivässä. Sen vuoksi on nykypäivänäkin otettava huomioon hevosen luonnolliset tarpeet liikkumiseen. Suomen Hippos Ry:n laatimassa ”Hyvä hevosenpito” -oppaassa on kerrottu suositelluista tarhojen ja tallien tilavuuksista. (Suomen Hippos ry 2013).

Hevostallia ei kuitenkaan voi perustaa minne tahansa. Alueiden käyttöä kunnissa ohjailee Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavoitus. Kaavoitus on kuntien tehtävä ja he luovat kaavoitukset eri alueille ja suunnittelevat niihin talli- ja urheilualueet (Schnitzler 2013).

Hevostallin paikkaa ohjailee ympäristölainsäädäntö mukaan lukien useat lait ja asetukset. Ympäristönsuojelulain ja -asetuksen mukaan hevostalli tarvitsee aina ympäristöluvan, mikäli se on suunniteltu 60 tai sitä suuremmalle hevos- tai ponimäärälle. Sitäkin pienempi talli saattaa tarvita ympäristöluvan, mikäli siitä aiheutuu naapureille kohtuutonta haittaa. Hevostallin rakentamista pitää välttää pohjavesialueilla. Lisätietoa tallia koskevista ympäristöasioista saa alueen ympäristöviranomaiselta. (Ympäristöministeriö 2003)

Hevostalli tarvitsee aina rakennusluvan rakennettaessa tai kun siihen tehdään olennaisia muutoksia, tai sen alkuperäistä käyttötarkoitusta muutetaan. Hevosten pitopaikan rakentamista suunniteltaessa tai kun tehdään olennaisia muutoksia rakennukseen, on siitä ilmoitettava myös kunnan terveydensuojeluviranomaiselle kirjallisella ilmoituksella. Rakennusasioita suunniteltaessa kannattaa ottaa yhteyttä kunnan rakennusviranomaiseen (Ylitalo 2018.) Kun hevosia on enemmän kuin kuusi on tehtävä ilmoitus myös aluehallintovirastolle hevosten ammattimaisesta tai muutoin laajamittaisesta pitämisestä.

Hevosten pitämisen yhteydessä tuotteena tulee lantaa, joka tulee säilyttää ja kierrättää oikein. Lantalan tulee olla tiivispohjainen ja siihen tulisi mahtua hevosten vuoden aikana tuottama lantamäärä. Tallien yhteydessä syntyy usein myös muuta jätelain perusteella hävitettävää jätettä. Tallien täytyy myös hoitaa jätevesien oikeanlainen johtaminen jätevesiverkoston. (Ympäristöministeriö 2003)

Hevostallialueen rakentamista ohjailee suuresti myös vesistöt. Hevostarhat on sijoitettava niin, ettei pohjavesille aiheudu pilaantumisvaaraa ja myös pintavesien pilaantuminen on minimoitava. Hevosten tarhojen tulisi olla vähintään 20 metrin päässä valtaojista ja sadan metrin päässä puroista tai muista vesistöistä. (Ympäristöministeriö 2003)

Suunniteltaessa maankäyttöä on pidettävä huoli laidunten ja maa-alojen kunnostuksesta. Täytyy olla selvillä, millaisia toimenpiteitä esimerkiksi laidunalueille tulee tehdä ja milloin. Toimenpiteiden suunnittelulla ja toteutuksella ehkäistään maa-alojen liiallista kulumista ja turvataan niiden käyttökunto tulevaisuudessakin. Laidunalueiden kunnossapidon laiminlyönti voi aiheuttaa haittaa hevoselle. Hevoset saattavat esimerkiksi liukastella liukkaalla pinnalla, jolloin riskinä on hevosen loukkaantuminen. (Eastwood ym. 2006, 77)

Ympäristön kunnossapito on tärkeää myös asiakkaiden tyytyväisyyden kannalta. Esimerkiksi pihan haravoiminen ja lannan siivoaminen ratsastusalueelta lisäävät viihtyisyyttä merkittävästi. (Eastwood ym. 2006, 77)

Henkilöresurssit ovat yrityksen tärkein resurssi. Ne eivät ole pelkästään henkilöitä, jotka ovat yrityksessä töissä, vaan myös asiakkaat voivat kuulua henkilöresursseihin. (Eastwood ym. 2006, 78).

Hyvän työntekijän löytäminen ja pitäminen voi olla hankalaa, mutta se on yrityksen toiminnan kannalta todella tärkeää. Hyvien työntekijöiden löytämistä voi helpottaa tukemalla työntekijöitä muutenkin kuin rahallisesti. Kun työntekijät ovat tyytyväisiä ja tekevät mielellään työtä yritykselle, on heidän pitäminen yrityksessä helpompaa. (Eastwood ym. 2006, 78)

Työntekijöiden kouluttaminen on myös tärkeä keino pitää työntekijät motivoituneina. Säännölliset palaverit voivat olla hyvä keino pitää työntekijät motivoituneina ja samalla myös keskustella yhdessä esimerkiksi toimintatavoista (Eastwood ym. 2006, 78). Tällaiset toimintatavat saavat työntekijän tuntemaan itsensä arvokkaaksi ja kuuluvansa tiimiin.

Myös yrittäjän oma jaksaminen on yrityksen kannalta tärkeää. Työeläkeyhtiö Elo:n teettämän Yrittäjämittari 2016 tutkimuksen mukaan vakiintumisvaiheessa olevat yrittäjät tarvitsevat eniten tukea yrittäjän oman hyvinvointiin ja jaksamiseen. Saman tutkimuksen mukaan 37 prosenttia vastaajista koki, että heillä on usein vaikeuksia selviytyä työmäärästä. (Työeläkeyhtiö Elo 2018)

Yrittäjän on tärkeä pohtia omaa työajankäyttöä ja rohkeasti ulkoistettava työtehtäviä, jos yrittäjä kokee, ettei aika riitä kaikkeen. Taloushallinto on yksi yleisimmistä ulkoistettavista tehtävistä pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Ulkoistaminen kannattaa kuitenkin suunnitella huolellisesti, jotta siitä ei koidu haittaa yritykselle. (Tekniikka & talous 2009)

Ulkoistamalla yrityksen tukiprosesseja yrittäjälle itselleen jää enemmän aikaa paneutua yrityksen ydinprosesseihin. Ydinprosessit ovat niitä yrityksen toiminnallisia prosesseja jotka luovat arvoa suoraan asiakkaalle. Tukiprosessit taas ovat niitä prosesseja, jotka turvaavat yrityksen toimintaa.

3.3 Riskikartoitus

Riskikartoitus on tärkeä osa jokapäiväistä työntekoa. Sen avulla pyritään ehkäisemään tapahtumat, jotka aiheuttavat harmia joko työntekijöille, asiakkaille, hevosille tai jollekin, joka voi olla osallisena toiminnassa. Kaikessa toiminnassa on omat riskinsä ja kaikkia riskejä ei voi suoraan poistaa. Tällöin riskeistä tiedottaminen on todella tärkeää. Työntekijöiden tulee tunnistaa riskit, jotka ovat mukana päivittäisissä töissä ja osattava toimia niiden ennaltaehkäisemiseksi. (Eastwood ym. 2006, 80)

Riskejä voidaan jaotella riskilajien mukaan. Riskilajit eivät aina ole yksiselitteisiä vaan riskit voivat kuulua useampaan riskilajiin. Riskilajien avulla on helpompi tehdä yritykselle riskikartoitus. Riskilajeja ovat liikeriskit, tuoteriskit, henkilöriskit, sopimus- ja vastuuriskit, ympäristöriskit ja muut riskit joita ei voi lajitella. (Mäenpää ym. 2005, 17)

Liikeriskejä ovat ne riskit, jotka tietoisesti otetaan liikevoiton saamiseksi. Niitä voivat esimerkiksi olla investointien maksimitaso, yrityksen johtaminen ja talous- ja rahoitustilanne ja myynti, markkinointi ja asiakkaat. Tässä vain muutama niistä mainitakseni. (Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, 2009)

Tuoteriskejä ovat tuotteisiin ja varsinaiseen toimintaan liittyvät riskit. Esimerkiksi hevoset ja niiden turvallisuus voi olla tällainen riski. Henkilöriskejä taas ovat henkilöstöön kohdistuvia tai siitä aiheutuvia riskejä. Koska avainosaaminen on usein pienissä yrityksissä yhden henkilön varassa, jolloin hänen sairastuminen voi olla suuri haitta yritykselle. (Mäenpää ym. 2005, 17)

Sopimus- ja vastuuriskit tarkoittavat riskejä, jotka aiheutuvat sopimusten puutteellisesta tekemisestä tai siitä, että sopimuksia ei tehdä tarpeeksi tarkoin. Tällaiset voivat aiheuttaa yritykselle sopimussakkoja, vahingonkorvauksia ja erimielisyyksiä jotka ovat haitaksi yritystoiminnalle. (Mäenpää ym. 2005, 17)

Hevosalalla yritysten tulee ottaa huomioon ympäristöriskit. Ympäristöhoito ja -suojelu vaikuttavat asiakkaan käsitykseen yrityksestä ja myös lähiseudun asukkaiden ja toimijoiden mielikuvaan yrityksestä. Hevosalan yrityksiin liittyy muita riskejä, joita ei voida suoraan luokitella edellä mainittuihin luokkiin. Niitä ovat esimerkiksi palo-, rikos- ja keskeytysriskit. Nämä tulee ottaa huomioon ja minimoida. On myös hyvä tehdä suunnitelmia pahimman mahdollisen tilanteen varalle. Riskit ovat muuttuvia, joten riskikartoitusta olisi hyvä tehdä parin vuoden välein. (Mäenpää ym. 2005, 17)

3.4 Yrittäjän velvollisuudet

Mikäli hevostalouden alan yrittäjällä on palkattua työvoimaa, tulee työsuhhteessa noudattaa yleissitovaa Maaseutuelinkeinojen työehtosopimusta. Työnantajan tulee tuntee työehdot ja on osattava soveltaa niitä tilanteen mukaan.

Työnantajalla on lakisääteisiä velvollisuuksia esimerkiksi palkanmaksuun liittyen. Työnantajan täytyy suorittaa työntekijän palkasta ennakonpidätys, sosiaaliturva ja sairausvakuutusmaksut. Kalenterivuoden aikana maksetuista palkoista tulee

työnantajan maksaa työntekijän eläkelain mukaista vakuutusmaksua Sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman prosentin mukaan (Ilmarinen 2018).

Työnantaja on velvollinen järjestämään työntekijöilleen työterveyshuollon. Työterveyshuollon sisällöstä ja toteuttamisesta säädetään työterveyshuoltolaissa. Laissa sanotaan:

”Työterveyshuolto tulee järjestää ja toteuttaa siinä laajuudessa kuin työstä, työjärjestelyistä, henkilöstöstä, työpaikan olosuhteista ja niiden muutoksista johtuva tarve edellyttää, siten kuin tässä laissa säädetään.” (1383/2001 2:4§).

Yrittäjä voi selvittää yrityskohtaiset tarpeet työterveyshuollon ammattilaisen avustuksella. Työterveyspalvelut voi hankkia kunnalliselta työterveysyksiköltä tai yksityiseltä työterveyspalveluita tarjoavalta tuottajalta (Työterveyslaitos 2018). Tämä on yleisin tapa hevosalan yrityksessä, jossa on useampi työntekijä.

Yrittäjälle itselleen työterveyspalveluiden järjestäminen ei ole kuitenkaan pakollista (Suomen yrittäjät 2018). Työnantajalle korvataan työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneita tarpeellisia ja kohtuullisia kustannuksia sairausvakuutuslain nojalla Kelan kautta.

Maatalouden alan yrittäjä, joka kuuluu Maatalousyrittäjän eläkelain työeläkevakuutuksen piiriin, voi liittyä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tarjoamaan maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon. Yrittäjä voi saada alennusta vakuutuksestaan, mikäli hän on sopinut työolosuhteiden kartoittamiseksi tehtävästä tilakäynnistä neljän vuoden välein. (Maatalousyrittäjien Eläkelaitos 2016)

Työnantajan on lain mukaan tehtävä kaikista yli kuukauden kestävästä työsuhteista kirjallinen selvitys työntekijälle. Työsopimuksesta tulee käydä ilmi työsuhteen osapuolet, koeaika, työsuhteen voimassaolo, työaika. Sopimuksessa tulee olla työn suorituspaikka, palkkaus, mahdollinen ammattitaitolisä ja palkka työsuhteen alkaessa. Työsopimuksen on noudatettava työehtosopimusta, joka on hevosalan yrityksillä usein Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus.

Työnantajan tulee pitää työaikakirjanpitoa tehdystä työstä. Työtunnit, lisä-, yli-, ja sunnuntaityöt ja niistä maksetut korvaukset on merkittävä työntekijäkohtaisesti ja säännöllisesti. Kirjanpitoa on säilytettävä vähintään lain mukainen kanneaika, joka on kaksi vuotta. Työnantajan tulee toimittaa työntekijälle palkkalaskelma. Mikäli työnantaja ei anna palkkalaskelmaa seuraa siitä esimerkiksi uhkasakkoa. (Nybondas 2017)

3.5 Verotus

Verotuksessa hevosen pitäminen katsotaan yleensä vähäisessä määrin harjoitettuna yksityistalouteen liittyväksi harrastustoiminnaksi. Tällaisessa harrastusluontoisessa toiminnassa on yleensä enemmän menoja kuin tuloja. Useiden vuosien ajan tappiota tuottanut yritystoiminta katsotaan yleensä harrastustoiminnaksi.

Jos toiminta on laajaa ja yrityksellä on hevospasvatusta, katsotaan toiminta maatalouteen kuuluvaksi. Ratsastustoiminta ja tallipaikkojen pitäminen voi olla maatalouteen liittyvää toimintaa, mikäli toiminnassa on mukana maatilamatkailua tai muuta maataloustoimintaa. Tällöin hevosityritystoiminta on maatalouden verotukseen kuuluvaa ja arvonlisäverovelvollista toimintaa. Mikäli hevosityritystoimintaa harjoitetaan erillään maataloudesta tai toimintaan ei liity muuta maataloustoimintaa tulo verotetaan elinkeinoverotoiminnan tulona. (Verohallinto 2017)

3.5.1 Maatilatalouden tuloverolaki ja elinkeinoverolaki

Hevostalouteen liittyvää yritystoimintaa verotetaan tilanteesta riippuen joko maatilatalouden tuloverolain tai elinkeinoverolain mukaan. Yritystoiminta on Maatilatalouden tuloverolain piirissä, mikäli toiminta on hevospasvatusta tai siihen liittyy muuta maatilataloutta. Elinkeinoverolain mukaan verotetaan silloin kun toimintaan ei liity muuta maatilataloutta, toiminta on hevosten täysihoito-, valmennus-, tai muuta palvelutoimintaa. (Mäenpää ym. 2005, 6)

Mikäli maatilalla harjoitetaan elinkeinoverolain mukaista toimintaa, on sitä varten perustettava yritys. Maatilalla tapahtuva kilpailu- ja palvelutoiminnaksi luettava toiminta voidaan eriyttää yhtiöittämällä maatilasta erilliseksi osakseen. Usein tällaisissa tapauksissa yhtiömuoto mikä valitaan, on osakeyhtiö. Osakeyhtiömuotoisella yrityksellä voi olla joitain tiettyjä verotuksellisia etuja ja myös toiminnan vastuiden rajaaminen on helpompaa ja tarkempaa. (Mäenpää ym. 2005, 6)

Elinkeinoverolain ja maatilatalouden tuloverolain välillä on eroja, jotka näkyvät esimerkiksi kirjanpidossa. Elinkeinoverolain sekä maatilatalouden tuloverolain mukaan toiminta on kirjanpitovelvollista. Maatilatalouden tuloverolaissa kirjanpito on höllempää ja kirjanpidossa edellytetään muistiinpanoja ja tositteiden, eli kuittien säilyttämistä. Elinkeinoverolaissa kirjaamisperuste on suoriteperusteista, eli kirjaamisajankohta on silloin, kun suoritteen luovutushetki on. Eli esimerkiksi silloin kun myytävä hevonen on luovutettu. Maatilatalouden tuloverolaissa taas kirjaamisperuste on maksuperusteinen. Eli kirjataan silloin kun maksu tapahtuu. Esimerkiksi myytävä hevonen on maksettu. (Mäenpää ym. 2005, 6)

Verotukseen vaikuttaa myös yrityksen yritysmuoto, eli onko yritys osakeyhtiö, avoinyhtiö, osuuskunta tai jokin muu. Verotus täytyy suunnitella yrityskohtaisesti yrityksen mukaan. Verotusratkaisu vaikuttaa myös yrittäjän eläkevakuutukseen ja järjestettyyn lomitukseseen. (Mäenpää ym. 2005, 6)

3.5.2 Arvonlisäverotus

Elinkeinoverolain mukaan tapahtuvassa verotuksessa arvonlisäverotus tapahtuu yleensä kuukausimenettelyllä. Arvonlisäverotuslaissa on säädetty maatalouteen liittyvästä toiminnasta seuraavasti:

”Sellaisen alkutuotantoa harjoittavan luonnollisen henkilön, kuolinpesän tai yhtymän sekä 79 c §:ssä tarkoitetun taide-esineen tekijän, joka ei harjoita muuta arvonlisäverollista toimintaa, verokausi on kalenterivuosi.”
(1501/1993 17:162 a§)

Tämä tarkoittaa että maatilatalouden verolain mukaista toimintaa harjoittavan yrityksen arvonlisäverotus on taas vuosimenettelyn mukaista. Hevospalveluiden alalla olevat arvonlisäverokannat ovat seuraavanlaiset: Valmennus- hoito- ja muut palvelut 24 prosenttia, liikuntapalvelut, esimerkiksi ratsastustunnit 10 prosenttia, terveystalvelut, esimerkiksi ratsastusterapia nolla prosenttia, rehujen myynti 14 prosenttia. (HevosAgro 2014).

4 TUTKIMUSTYÖN TOTEUTUS

Lapin hevostalouden tutkimus työ tehtiin osana Uudistuva hevostalous -hanketta. Tutkimuksen kysymykset seurailevat osittain hankkeessa käytettyjä kyselyiden kysymyksiä. Tutkimuksen joukossa on kysymyksiä, jotka halusin itse ottaa tutkimukseen mukaan. Työ rajattiin Lapin alueelle, jonka alueelta kaikki haastatellut yritykset ovat. Tutkimus tehtiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusmenetelminä käytettiin teemahaastatteluita ja syvähaastatteluita. Aluksi tehtiin teemahaastattelu laajan taustatietoaineiston keräämiseksi.

Teemahaastattelu soveltui hyvin tutkimukseen, koska sen tasoista laajempaa selvitystä Lapin alueen hevosalan yrityksille ei ollut tehty aikaisemmin. Yrityksiä etsin netistä ja omassa tiedossa oli aikaisemman hevostaustan ansiosta useat yritykset. Teemahaastattelu tehtiin Webropol kyselynä, jonka yhteydessä yrityksille lähetettiin saatekirje (Liite 1.), jossa kerrottiin työn aiheesta ja sen yhteydestä ”Uudistuva hevostalous” -hankkeeseen. Linkki kyselyyn lähetettiin yrityksille sähköpostitse.

Kyselyssä oli 28 monivalintakysymystä, joista osassa oli avoin vastauslaatikko. Kyselyssä selvitettiin yritysten taustatiedot, pääoma-aste, koko ja halukkuus investoida. Kysely lähetettiin 34 yritykselle joulukuun 2017 aikana. Soitin osalle yrityksistä mahdollisimman monen vastauksen saamiseksi. Kyselyyn vastasi yhteensä 14 yritystä, jolloin vastausprosentti oli 41 prosenttia. Näin ollen voi päätellä, että yrittäjät olivat kiinnostuneita vastaamaan alueen hevostaloudesta tehtävän tutkimuksen kyselyyn.

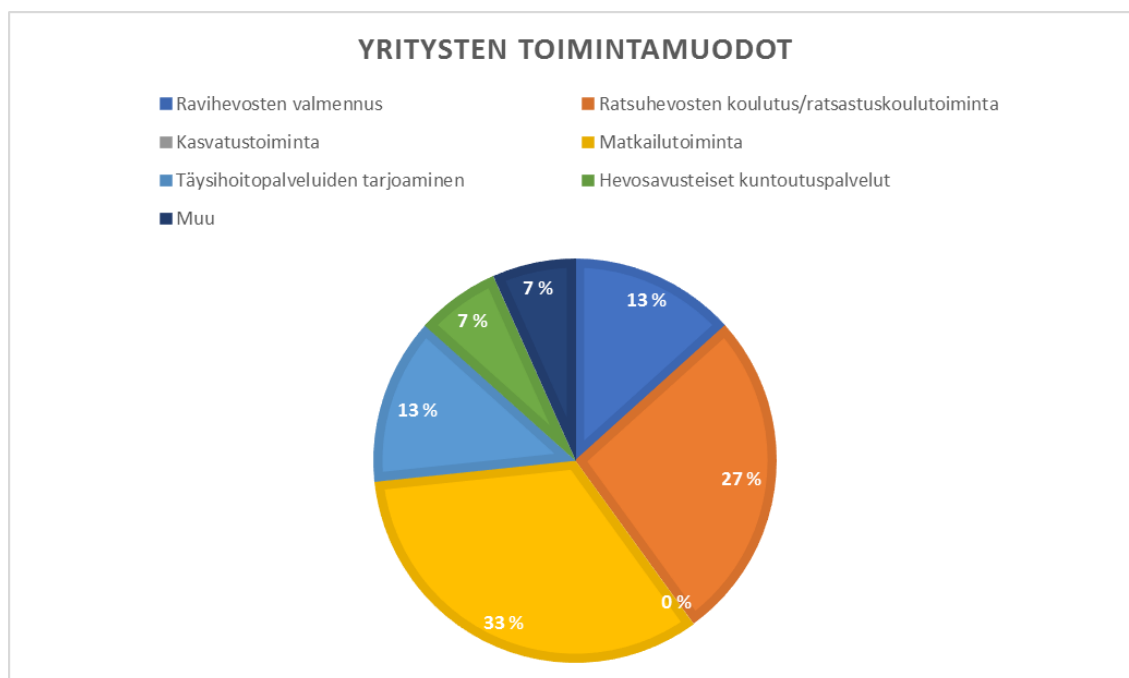
Opinnäytetyössäni tein kolme tarkempaa haastattelua hevosalan yrityksille. Yritykset valitsin teemahaastatteluun vastanneista yrityksistä. Valitsin yritykset niiden taloudellisen tilanteen, työntekijämäärän, investointien ja myös toimialan mukaan. Haastatteluista kaksi oli kohdennettu matkailualan yrityksille ja yksi hevosavusteisia kuntoutuspalveluita tarjoavalle, Lapin alueen päätoimialojen mukaan. Haastatteluiden kysymykset suunnittelin kyselyn pohjalta ja haastattelussa oli kysymyksiä 20.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Yritysten toimintamuodot

Kyselyssä selvitettiin aluksi yrityksen päätoimintamuodot. Kysymys oli monivalintakysymys ja yrittäjät pystyivät valitsemaan useamman toimintamuodon. Vastanneiden yritysten toimintamuodot on esitelty kuviossa 1.

Kysymykseen vastasi 14 yritystä ja kysymykseen tuli 15 vastausta, eli jokin yritys valitsi kaksi päätoimintamuotoa. Suosituin toimintamuoto oli matkailutoiminta (33 %). Seuraavaksi eniten oli ratsuhevosten koulutusta ja ratsastuskoulutoimintaa tarjoavia yrityksiä (27 %). Yhtä monella oli toimintamuotonaan ravihevosten valmennus (13 %) ja täysihoitopalveluiden tarjoaminen (13 %). Kyselyyn vastanneista seitsemän prosenttia tarjosi hevosavusteisia kuntoutuspalveluita ja seitsemän prosenttia oli muita toimintamuotoja. Kyselyyn ei vastannut yhtään kasvatustoimintaa harjoittavaa yritystä.

Kuvio 1. Yritysten toimintamuodot.

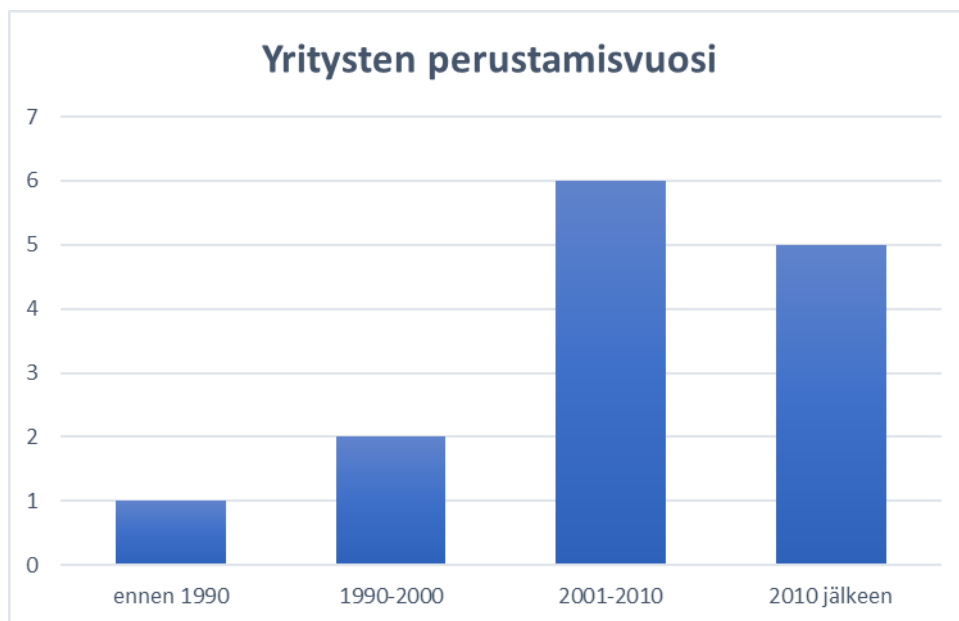
Lapin vahvan matkailun vaikutukset huomataan tässä kysymyksessä, jossa yli neljäsosa yrittäjistä kertoo päätoimintamuotonsa olevan matkailu. Myös ratsastuksen yleinen suosio Lapin alueella ilmenee vastauksista.

Yritysten päätoimialoilla ja yritysten sijainnilla oli osittain yhteyttä toisiinsa. Erityisesti Tunturi-Lapissa ja Itä-Lapissa sijaitsevilla yrityksillä oli päätoimialana matkailu, Kemi-Tornion alueella huomattiin olevan enimmäkseen ratsastus ja ravitointaa harjoittavia yrityksiä. Rovaniemen alueella oli ratsastustoimintaa ja hevosavusteisia kuntoutuspalveluita tarjoavia yrityksiä. Rovaniemen alueelle mahtui myös muutama matkailutoimintaa harjoittava yritys.

5.2 Yritysten perustamisvuosi

Tutkimuksessa halusin kartoittaa yritysten iän perustamisvuoden perusteella. Perustamisvuoden ja investointien perusteella pystyin arvioimaan yrityksen jatkuvuutta ja vakautta. Kuviossa 2. on esitelty yritysten perustamisvuodet. Kysymykseen vastasi 14 yritystä.

Suurin osa yrityksistä, kuusi kappaletta, on perustettu vuosina 2001–2010. Vuoden 2010 jälkeen perustettuja yrityksiä on toiseksi eniten, eli viisi kappaletta. Yritysten joukossa oli myös yksi yritys, joka on perustettu jo ennen 1990 lukua. Vuosien 1990–2000 aikana oli perustettu kaksi kyselyyn vastanneista yrityksistä.

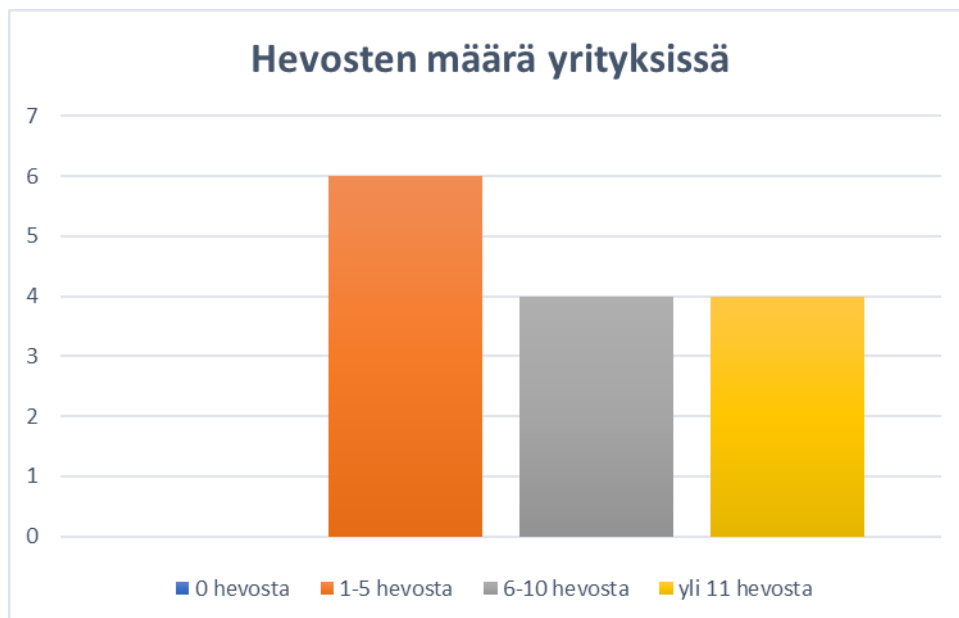
Kuvio 2. Yritysten perustamisvuosi

Kyselyn perusteella ei huomattu olevan yhteyttä yrityksen perustamisvuoden ja liikevaihdon välillä. Perustamisvuodella ei myöskään huomattu olevan yhteyttä yrityksen verotettavan tulon määrään. Osittain 2000-luvun jälkipuolella perustettujen yritysten määrä saattaa olla yhteydessä matkailun suosion kasvuun.

5.3 Yritysten omistus ja -vuokrasuhteet tai pääomavaltaisuus

Tutkimuksessa tavoitteenani oli selvittää yritysten pääomavaltaisuus. Hevosten määrä on oleellinen tieto selvitettäessä yrityksen pääomavaltaisuutta. Hevosiin on sitoutuneena rahaa ja ne ovat tärkeitä tuotannontekijöitä hevosalan yrityksissä.

Hevosten määrä kysymykseen vastasi 14 yritystä. Hevosten määrät yrityksissä on osoitettu kuviossa 3. Kysymykseen ei vastannut yhtään yritystä, jolla ei olisi ollut hevosia omistuksessaan. Suurimmalla osalla yrityksistä oli hevosia 1-5. Näitä yrityksiä oli kuusi kappaletta. Hevosmäärältään keskikokoisia 6-10 hevosen yrityksiä oli neljä kappaletta. Suuria, yli 11 hevosen yrityksiä oli myös neljä kappaletta.

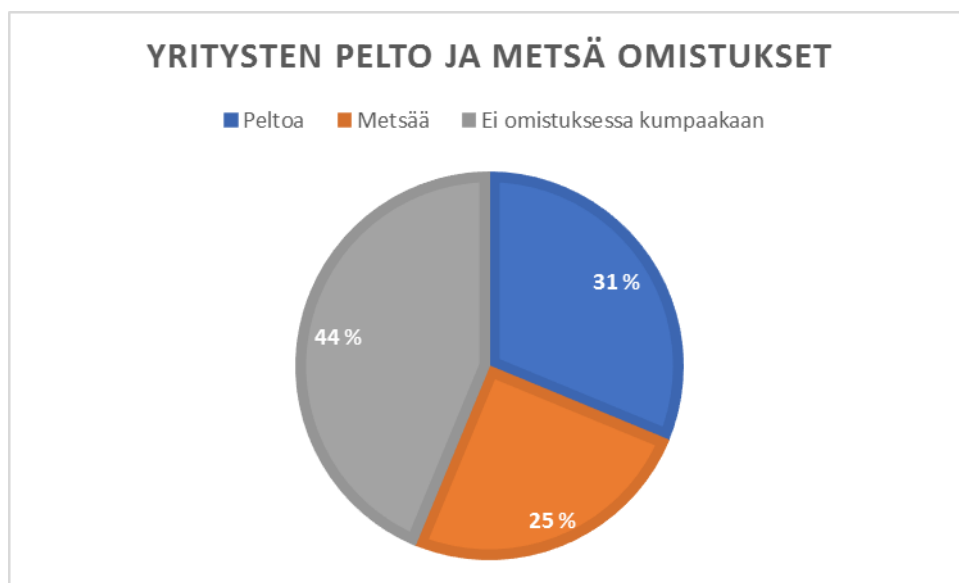

Kuvio 3. Hevosten määrä yrityksissä

Yksikään yritys ei ollut vuokrannut hevosiaan käyttöön vaan omisti ne. Hevosten vuokraaminen yrityskäyttöön saattaisi olla hyvä vaihtoehto silloin, kun esimerkiksi

yrittäjä tuntee hevosen aiemmin. Silloin vuokrauksesta olisi hyötyä myös hevosen omistajalle helpottaen hänen ajankäyttöään. Näin yrittäjä saisi käyttöönsä lisähevosen, ja pystyisi suunnittelemaan esimerkiksi suurempia ryhmiä päivälle, jolloin hänellä olisi vuokrahevonen käytössään.

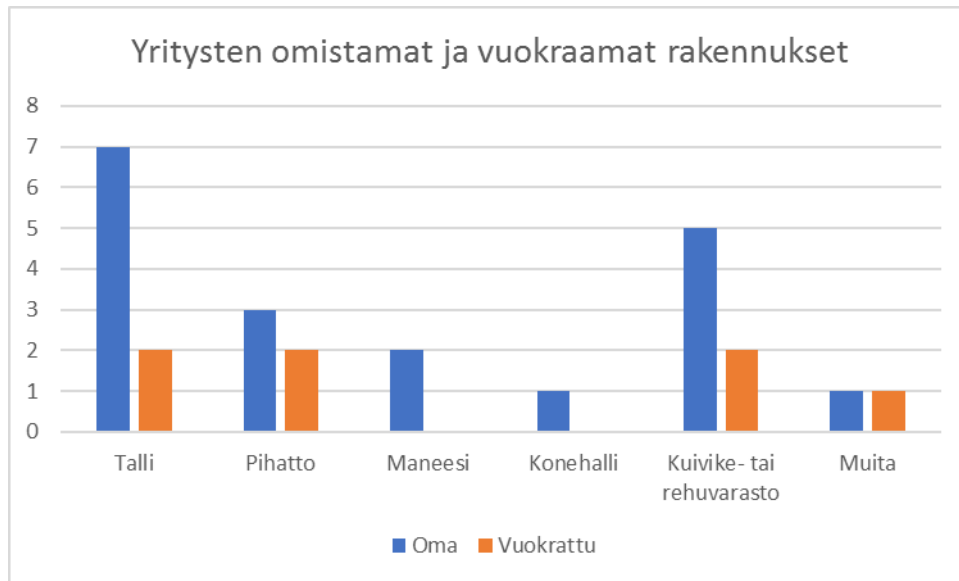
Halusin selvittää kyselyllä, oliko yritysten omistuksessa peltoa tai metsää. Kuviossa 4. on esiteltyä pellon ja metsän omistukset prosentteina. Kysymykseen vastasi 14 yritystä ja vastauksia kysymykseen tuli 16, joten kahdella yrityksistä oli omistuksessaan sekä peltoa että metsää. Kuitenkin suurin osa yrityksistä (44 %) ei omistanut ollenkaan peltoa tai metsää. Pellon omistus oli suurempi kuin metsän. Peltoa omisti 31 prosenttia yrityksistä ja metsää omisti 25 prosenttia yrityksistä. Peltoa oli omistuksessa yrityksillä keskimäärin 4,3 hehtaaria ja metsää omistavilla yrityksillä metsä alan pinta-ala oli keskimäärin 50,8 hehtaaria. Yritysten omistamasta pellostä suurin osa luultavasti on laidun ja tarha-alueita, joita hevoset tarvitsevat.

Kuvio 4. Yritysten pelto ja metsä omistukset

Kyselyllä halusin myös selvittää yritysten omistuksessa tai vuokralla olevat rakennukset. Kysymykseen vastasi 14 yritystä. Yritysten omistamat ja vuokraamat rakennukset on esitelty kuviossa 5. Yhdeksällä yrityksellä oli omistuksessaan tal-

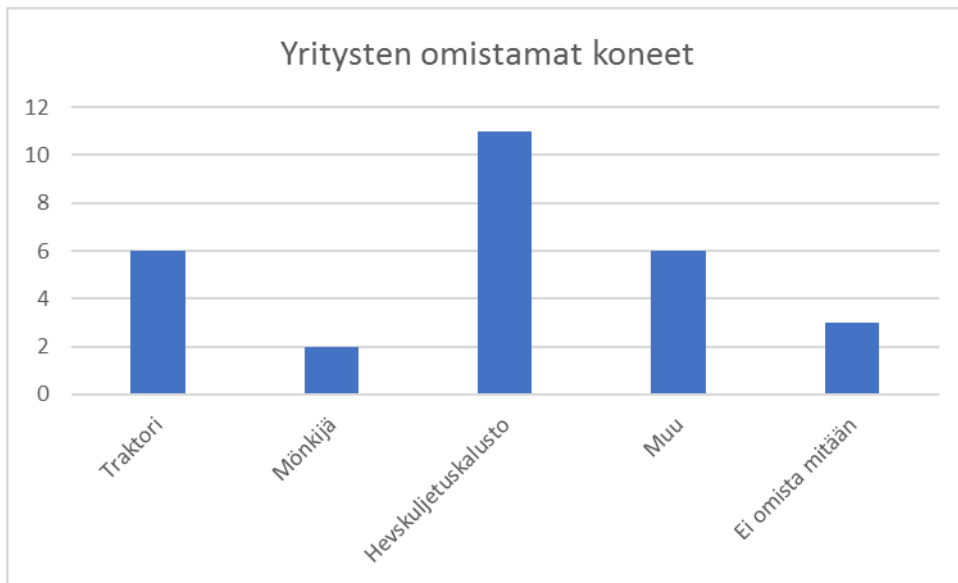
lirakennus tai pihatto. Kolme yritystä oli vuokrannut käyttöönsä talli tai pihattorakennuksen. Kahdella yrityksellä oli omistuksessaan myös maneesi. Seitsemällä talli tai pihattorakennuksen omistavilla oli omistuksessaan muita rakennuksia. Yleisin tallin lisäksi omistuksessa oleva rakennus oli kuivike- ja rehuvarasto, joita oli viidellä yrityksistä. Kyselyn perusteella huomattiin, että erityisesti matkailuyritykset suosivat hevosten pidossa pihattoa.

Kuvio 5. Yritysten omistamat ja vuokraamat rakennukset

Pääomavaltaisuudesta kertoo myös koneiden omistaminen. Kyselyssä oli selvitetty koneiden omistaminen ja vuokraaminen. Kysymys oli monivalintakysymys, josta pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon. Kysymykseen vastasi 14 yritystä. Vastauksia kysymykseen tuli 28, joista kolme ei omistanut mitään konetta. Yritykset siis usein omistivat useamman kuin yhden koneen. Koneiden yleisyyden näkee kuviosta 6. Yrityksistä 11 omisti jonkin koneen. Jokainen näistä yrityksistä omisti hevoskuljetuskalustoa. Kuusi yrityksistä omisti traktorin ja kaksi yrityksistä omisti mönkijän. Muuhun kalustoon sisältyi tässä tutkimuksessa moottorikelkkoja, muita maatalouden koneita, bobcatin sekä paketti- ja henkilöauton. Vuokrattuja koneita oli ainoastaan kolmella yrityksellä, joista kaksi oli sellaisia yrityksiä, jotka eivät omistaneet koneita.

Vastauksista voidaan päätellä, että yhdeksän yritystä omisti jonkinlaisen koneen, joka helpottaa heidän talliarkensa pyörittämistä. Esimerkiksi suurten pyöröpaalien liikuttaminen ilman konevoimaa on raskasta. Varsinkin talleilla, joissa heinän menekki on suurta, on paalien käsittelyä usein. Paalien käsittelyminen pelkällä ihmisvoimalla rasittaa pitkän ajan kuluessa käsittelijän kroppaa ja saattaa aiheuttaa myös työtapaturmia ja vältettävissä olevia sairaslomia loukkaantumisten johdosta.

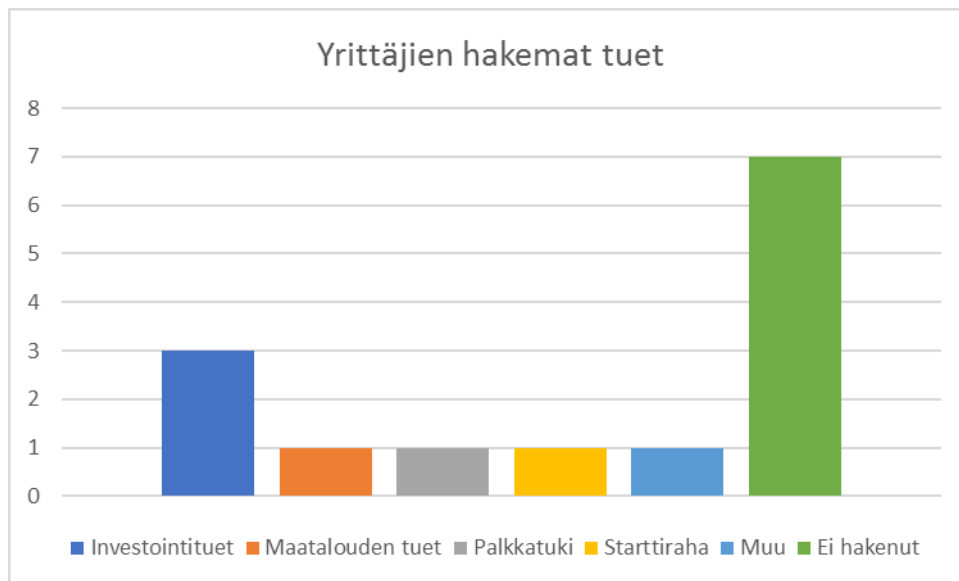

Kuvio 6. Yritysten omistamat koneet

Kyselyssä selvittiin myös muiden maa-alojen omistus ja vuokraus sekä omaan että muiden käyttöön. Kysymyksiin vastasivat kaikki 14 yritystä. Kysymykset olivat monivalintakysymyksiä, joiden perässä oli laatikko vapaalle vastaukselle. Monivalinta vaihtoehtoja olivat ratsastuskenttä, harjoitusmaastot, laidun ja tarha-alueet, muut ja ei omista tai vuokraa mitään näistä. Yrityksistä kahdeksalla oli omistuksessaan muita maa-alueita kuin peltoa ja metsää. Kaikilla kahdeksalla oli omistuksessaan ratsastuskenttä. Seitsemällä oli omistuksessaan laidun ja tarha-alueet. Vain yhdellä yrityksellä oli omistuksessaan harjoitusmaastot. Kuudesta yrityksestä, jotka eivät omistaneet muita maa-alueita, neljä vuokrasi niitä omaan käyttöön. Ainoastaan yksi yritys vuokrasi ratsastuskenttää eteenpäin.

5.4 Yritysten tuet

Tutkimuksessa selvitettiin, kuinka suuri osa yrityksistä on hakenut tukia. Kysymys oli vaihtoehto kysymys, jossa oli vaihtoehdot kyllä ja ei. Kyllä vaihtoehdon perässä oli vastauslaatikko, johon pystyi vastaamaan, minkä muotoisia tukia on käytetty. Kysymykseen vastasi 14 yritystä. Kuviossa 7. on esiteltynä tukia hakenneiden määrä ja tukimuodot. Puolet yrityksistä oli hakenut toimintaansa tukia. Haettujen tukien joukossa oli investointitukia, maatalouden tukia, palkkatukia ja starttirahaa.

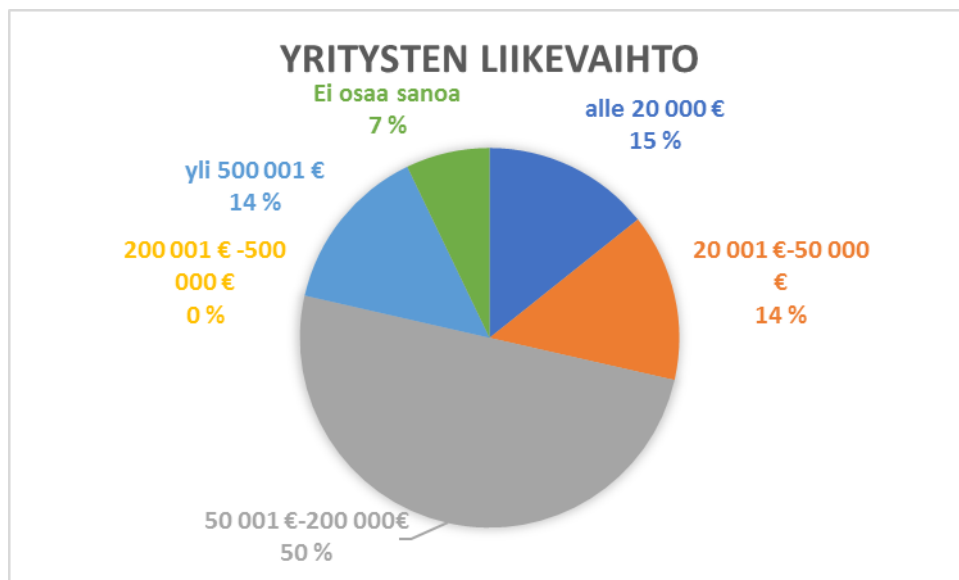

Kuvio 7. Yrittäjien hakemat tuet

Suurin osa yritysten hakemista tuista oli investointeihin liittyviä tukia. Tutkimuksessa huomattiin myös, että pienen liikevaihdon omaavat yritykset eivät olleet hakeneet lainkaan tukia yritystoimintaan. Tukia hakivat useimmiten yritykset, jotka olivat perustettu vuoden 2000 jälkeen ja joiden liikevaihto oli yli 50 000€. Tämä voi kertoa yritysten ajatusmaailmasta ja siitä, miten yritykset kokevat tulevaisuutensa. Uudemmissa, suuremman liikevaihdon omaavilla yrityksillä saattaa olla enemmän kunnianhimoa tulevaisuuteen, kuin vanhemmilla ja taantuneemmilla yrityksillä.

5.5 Yritysten kannattavuus ja liikevaihto

Tutkimuksessa selvitettiin yritysten liikevaihto, verotettavan tulon määrä ja tilinpäätöstuloksen voitollisuus tai tappiollisuus. Yritysten liikevaihtoa koskeva kysymys oli luokkavaihtoehtokysymys. Kysymykseen vastasi 14 yritystä. Kuviossa 8. on esitelty esiintyneiden liikevaihtoluokkien jakautuminen. Suurin osa yrityksistä (50 %) on liikevaihdoltaan 50 001 – 200 000 euroa. Pieniä, liikevaihdoltaan alle 20 000 euron yrityksiä oli 15 prosenttia. Tässä tutkimuksessa suurimpia yli 500 000 euron liikevaihdon omaavia yrityksiä on 14 prosenttia. Saman verran on myös liikevaihdoltaan 20 001 – 50 000 euron kokoluokan yrityksiä. Seitsemän prosenttia yrityksistä ei osannut sanoa liikevaihtonsa suuruutta. Kysymykseen vastanneissa ei ollut yhtään yritystä jonka liikevaihto olisi ollut 200 001 - 500 000 euron luokkaa.

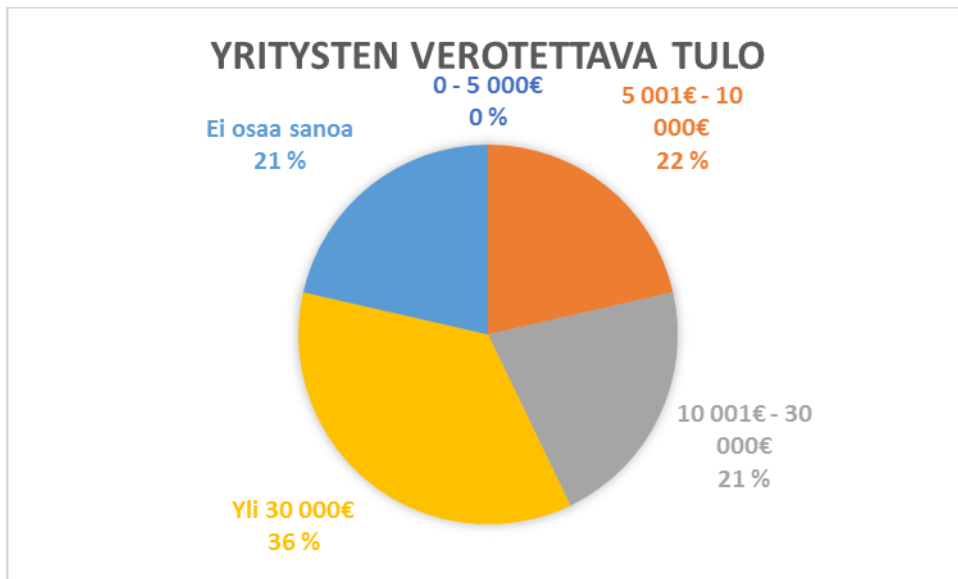

Kuvio 8. Yritysten liikevaihto

Kyselyn perusteella huomattiin olevan yhteys suuren liikevaihdon omaavien yritysten ja työntekijöiden määrien välillä. Yrityksillä, joilla oli suuri liikevaihto, oli yleensä yli neljä työntekijää yrittäjän lisäksi.

Liikevaihto ei yksistään anna kovin kattavaa kuvaa yritysten taloudellisesta tilanteesta. Sen vuoksi tutkimuksessa selvitettiin myös verotettavan tulon määrä ja tilinpäätös tuloksen voitollisuus tai tappiollisuus. Liikevaihto kertoo varsinaisen

toiminnan myyntituotot arvonlisäveron ja alennuksien jälkeen. (Balance Consulting, 2018). Verotettavalla tulolla tarkoitetaan tässä yrityksen tuloa, josta laskeetaan verot. Kuviossa 9. on esitelty yritysten verotettavat tulot luokittain. Kysymyksen vastasi 14 yritystä. Yrityksistä 21 prosenttia ei osannut sanoa verotettavan tulon määrää. Suurimmalla osalla yrityksistä (36 %) verotettavan tulon määrä oli yli 30 000 euroa. Seuraavaksi eniten (22 %) oli yrityksiä, joiden verotettava tulo oli 5 001 – 10 000 euroa. Yrityksistä 21 prosentilla verotettava tulo oli 10 001 – 30 000 euroa. Aivan pieniä 0-5 000 euron verotettavan tulon omaavia yrityksiä ei ollut vastanneiden joukossa.

Kuvio 9. Yritysten verotettava tulo

Kyselyssä selvitettiin myös tilinpäätöstuloksen voitollisuus tai tappiollisuus. Kysymyksessä oli vaihtoehdot voitollinen, tappiollinen ja en osaa sanoa. Kysymyksen vastasi 14 yritystä joista kaksi (14 %) ei osannut sanoa ja yhdellä (7 %) tilinpäätöstulos oli tappiollinen. Lopuilla 11 (79 %) yrityksillä tilinpäätöstulos oli voitollinen.

5.6 Yrittäjien päätoimisuus ja työvoima

Kyselyssä selvitettiin myös, tekeekö yrittäjä muita töitä yrittämisen lisäksi. Kysymykseen vastasi 14 yritystä ja kysymyksessä oli vaihtoehdot kyllä ja ei. Ainoastaan yksi kyselyyn vastannut yrittäjä teki muita töitä yrityksen pyörittämisen

ohessa. Kyselyyn vastanneista yrittäjistä 93 prosenttia oli siis päätoimisia yrittäjiä jotka eivät tehnyt muuta työtä yrityksen ohella.

Kyselyssä selvitettiin myös yrityksessä työskentelevien työntekijöiden määrä. Kyselyssä oli seuraavat vaihtoehdot: työllistää vain yrittäjän, yrittäjän lisäksi yksi henkilö, yrittäjän lisäksi 2 – 4 henkilöä, yrittäjän lisäksi yli neljä henkilöä. Kuviossa 10 on esitelty työntekijöiden määrän vaihtelut yrityksissä. Suurin osa, 43 prosenttia yrityksistä oli yrityksiä, jotka työllistivät yrittäjän. 22 prosenttia yrityksistä työllistivät yrittäjän lisäksi yhden henkilön. Yrityksistä 21 prosenttia työllistivät yrittäjän lisäksi 2 – 4 henkilöä. Yrittäjän lisäksi yli neljä henkilöä työllistäviä yrityksiä oli vähiten (14 %).

Kuvio 10. Työntekijät yrityksissä

Työntekijöiden määrän ja yrityksen iän välillä ei huomattu olevan yhteyttä. Myöskään yrittäjien päätoimisuudella ei ollut yhteyttä yrityksen taloudelliseen tulokseen, koska ainoastaan yksi yrittäjä teki muuta työtä yrittämisen ohella.

5.7 Yritysten suunnitelmallisuus

Kyselyssä halusin selvittää yritysten alustavia näkemyksiä tulevaisuudesta investointien kautta. Kyselyssä kysyttiin, oliko yritys investoinut viimeisen kymmenen

vuoden aikana ja aikoiko investoida tulevan viiden vuoden aikana. Kysymyksen perään pystyi myös laittamaan investointien arvon. Kysymyksiin vastasi 14 yritystä.

Kaikki yritykset olivat investoineet viimeisen kymmenen vuoden aikana. Yhdeksän yritystä ilmoitti myös investointien arvon. Ilmoitetuista investointien kustannuksista laskettu investointien keskiarvo oli noin 180 000 euroa. Tulevan viiden vuoden aikana investointeja oli suunnitellut kymmenen (71 %) yritystä. Heistä kahdeksan oli ilmoittanut arvion investointikustannuksista. Ilmoitetuista investointien kustannuksista laskettu investointien keskiarvo oli 88 750 euroa. Yritysten halukkuus tehdä investointeja kertoo Lapin alueen yritysten toiveikkaasta tulevaisuudesta.

5.8 Yritysten pääasiakaskunta ja palveluiden käyttäminen

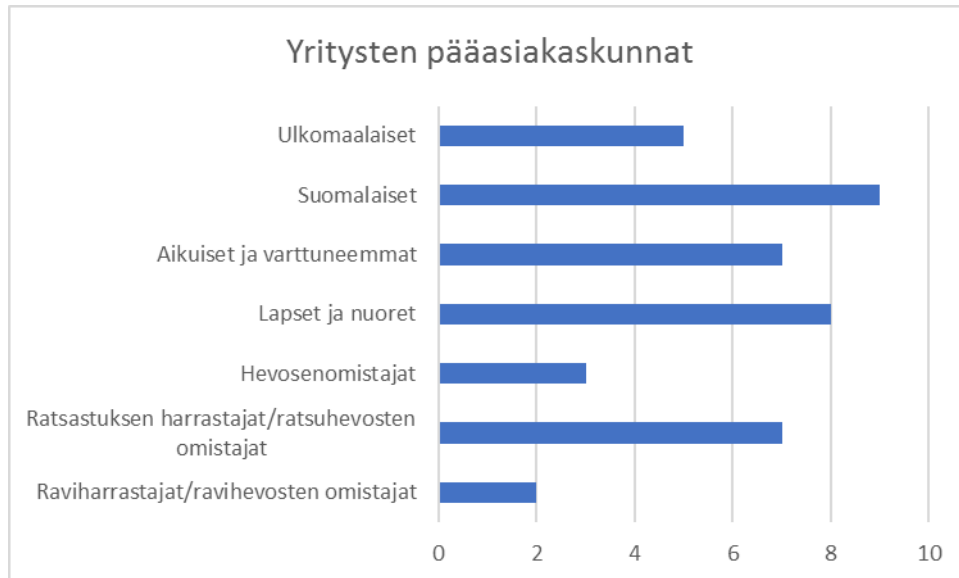
Kyselyssä tavoitteena oli myös selvittää yritysten pääasiakaskunnat. Kysymys oli monivalintakysymys. Kysymykseen vastasi 14 yritystä ja vastauksia tuli 41, joten lähes kaikki yritykset valitsivat useamman vaihtoehdon. Kysymyksen vastaukset on esitetty kuviossa 11.

Eniten vastauksia tuli kategoriaan suomalaiset, johon vastasi yhdeksän yritystä (64 %). Seuraavaksi suosituin asiakaskunta oli lapset ja nuoret, jonka valitsi kahdeksan yritystä (57 %). Kaikki ”suomalaiset” ja ”lapset ja nuoret” asiakaskunnan valinneet valitsivat myös muita asiakaskuntia.

Kolmanneksi suosituimpia olivat ratsastuksen harrastajat/ratsuhevosen omistajat sekä aikuiset ja varttuneemmat -vaihtoehdot. Kummankin vaihtoehdon valitsi seitsemän yritystä (50 %). ”Ratsastuksen harrastajat/ratsuhevosen omistajat” -asiakaskunnan valinneissa oli kaksi yritystä, joille tämä oli ainoa pääasiakaskunta.

Neljänneksi suosituin asiakaskunta oli ulkomaalaiset. Sen valitsi viisi yritystä (36 %), joista kahdelle se oli ainut pääasiakaskunta. Viidenneksi suosituin asiakaskunta oli hevosenomistajat. Tämän asiakaskunnan valitsi kolme yritystä (21 %).

Yhdellekään tämän vaihtoehdon valinneista se ei ollut ainoa pääasiakaskunta. Viimeiseksi suosituin oli ”raviharrastajat/ravihevosen omistajat” asiakaskunta, jonka valitsi kaksi yritystä (14 %). Toiselle näistä se oli ainut pääasiakaskunta.

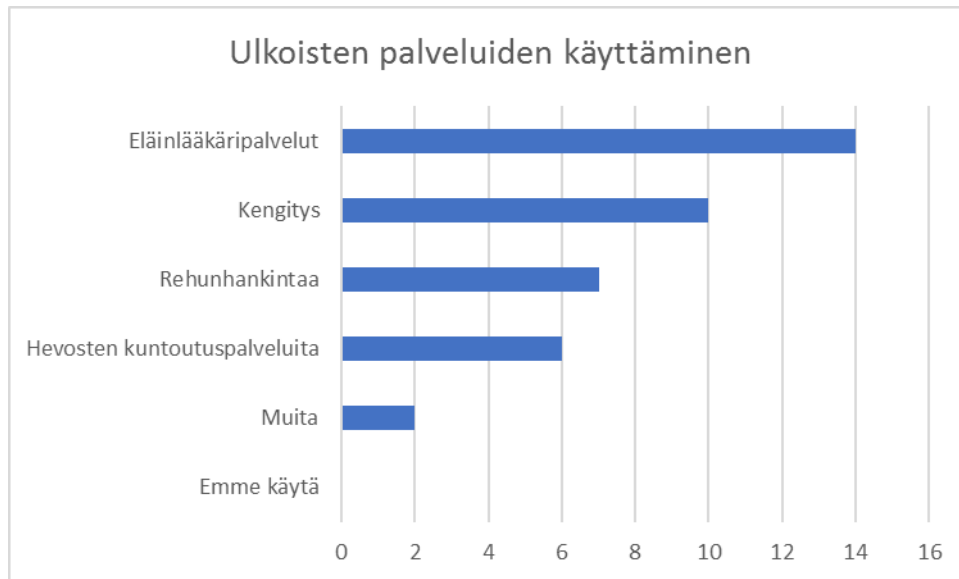

Kuvio 11. Yritysten pääasiakaskunnat

Hevosalan yritykset ja tallit hyödyntävät usein muiden toimialojen palveluita. Kyselyssä haluttiin selvittää, mitä ulkoisia palveluita yritykset käyttävät ja kuinka useasti. Ulkopuolisten palveluiden laadun määrittämään kysymykseen vastasi 14 yritystä ja vastauksia kysymykseen tuli 39. Yritykset usein siis valitsivat useamman vaihtoehdon. Yksikään yritys ei vastannut kohtaan ”Emme käytä ulkopuolisia palveluita”. Kysymyksen vastaukset selviävät kuviosta 12.

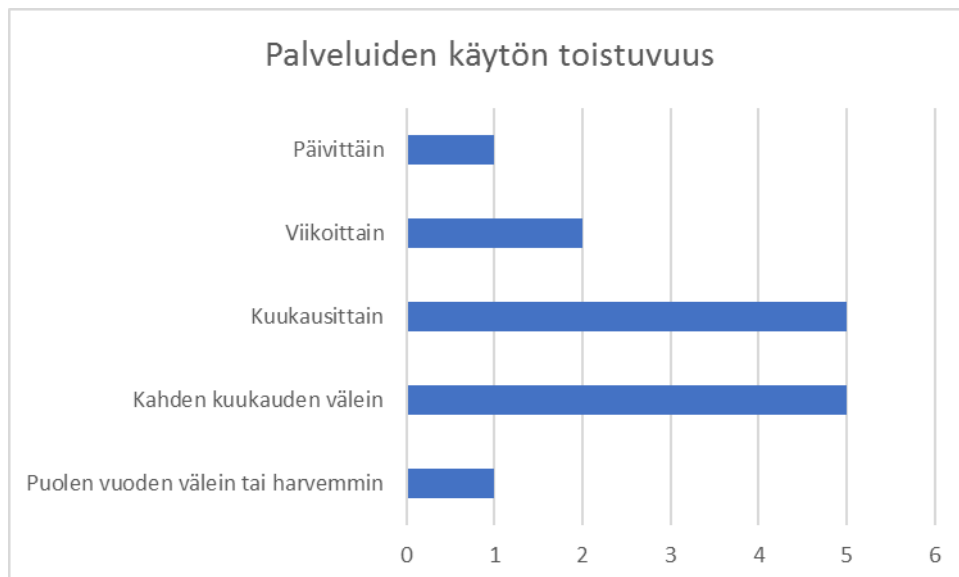
Suosituin ulkoinen palvelu jota yritykset käyttivät, oli eläinlääkäripalvelut. Kaikki 14 yritystä käyttivät eläinlääkäripalveluita. Seuraavaksi suosituin ulkoinen palvelu jota yritykset käyttivät, oli kengityspalvelut. Kengityspalveluita käyttivät 10 yritystä (71 %). Seuraavaksi eniten käytettiin rehunhankinta palveluita. Niitä käyttivät seitsemän yritystä (50 %). Hevosten kuntoutuspalveluita käytti kuusi yritystä (43 %).

Muita ulkopuolisia palveluita käytti kaksi yritystä. Tässä kyselyssä oli myös mahdollista ilmoittaa ”Muita” vaihtoehdon perässä kirjallisena vastauksena vaihtoehtoja. Yrittäjät käyttivät myös esimerkiksi linkouspalveluita, koneiden korjaajia ja ruokahuollon tarjoavia palveluita.

Kuvio 12. Ulkoisten palveluiden käyttäminen

Kyselyssä selvitettiin myös kuinka useasti yritykset käyttävät ulkoisia palveluita. Kysymykseen vastasi kaikki 14 yritystä. Kysymyksen vastaukset näkyvät kuviossa 13. Eniten ulkoisia palveluita käytettiin kuukausittain (36 %) ja kahden kuukauden välein (36 %). Viikoittain palveluita käytti kaksi yritystä (14 %). Päivittäin sekä puolivuositain tai harvemmin ulkoisia palveluita käytti kumpaakin yksi yritys (7 %).

Kuvio 13. Ulkoisten palveluiden käytön toistuvuus

Yritysten ulkoisten palveluiden käyttö kertoo hevostalouden alan vaikutuksesta alueen taloudelle. Yritykset käyttävät palveluita toistuvasti ja tukevat näin alueen muuta taloutta.

5.9 Haastattelut yrityksille

Tutkimuksessa selvitettiin myös haastatteluiden kautta yrityksiä tilaa ja ajatuksia tulevaisuudesta. Haastatteluihin valittiin kolme yritystä kyselyvastausten pohjalta. Yritykset toimivat eripuolilla Lappia. Haastatteluissa yrityksille esitettiin puhelimitse tarkentavia kysymyksiä (Liite 3.).

Kaikki haastatellut yritykset kuuluivat elinkeinoverolain piiriin. Mikään haastatelluista yrityksistä ei harjoita maataloustoimintaa. Tämän perusteella he kuuluvat suoraan elinkeinoverolain piiriin.

5.9.1 Yritys A

Yritys A:n toimiala on eläinavusteiset terapia ja kuntoutuspalvelut. Yrityksellä on myös vammaisratsastustoimintaa, mutta kuntouttava toiminta on pääpainona. Yritysmuotona yrityksellä on osakeyhtiö. Yrityksen toiminta on suunniteltu pitäen mielessä alueen kuntoutujat ja se, että yritys pystyisi vastaamaan mahdollisimman hyvin kysyntään alueella. Yrityksellä on myös tavanomaisempaa terapiatoimintaa ilman eläimiä. Enemmän kuin puolet yrityksen toiminnasta on muuta kuin hevosavusteista toimintaa, eli niin sanottuja tavanomaisia terapian ja kuntoutuksen muotoja. Yrityksen koko tuotosta noin 20 – 30 prosenttia tulee hevosten kautta.

Yrityksellä on työntekijöitä noin 20. Yrityksen työntekijät ja yrittäjät itse kouluttavat aktiivisesti. Yritys pyrkii mahdollistamaan työntekijöilleen kouluttautumisen heidän niin halutessaan. Yritys tekee yhteistyötä muiden sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluita tarjoavien yritysten kanssa. Yhteistyön avulla yritys saa kuntoutuja-asiakkaita esimerkiksi läheteillä.

Yrityksen verotusratkaisuun on vaikuttanut toimiala terveyden- ja sairaanhoidon alalla. Yrityksellä on käytössään elinkeinoverolaki, koska yrityksen päätoiminta on terveyden- ja sairaanhoitoa. Yrityksellä ei ole muuta maataloustoimintaa, jonka kannalta se kuuluisi maatilataloudenverolain piiriin.

Yrityksen suurimpia tulontuottajia ovat terapiapalveluista syntyvät myyntitulot. Kuten monella muullakin hevosalan yrityksellä, myös yritys A:lla suurimmat kustannukset muodostuvat palkkakuluista ja eläinten ylläpitoon liittyvistä kuluista. Yritys kokee, että eläinavusteisuus tuo lisäkuluja verrattuna muihin terapia- ja kuntoutusalan yrityksiin. Kuitenkin erikoistuminen on positiivista ja tuo erilaista asiakaskuntaa. Rehunhankinta on suuri menoerä yritys A:lla. Rehunhankinnassa painotetaan toimituksen varmuutta sekä toimittajan kykyä toimittaa rehut lyhyellä varotusajalla. Myös rehun tasalaatuisuus on yritykselle tärkeää.

Yrityksellä on käytössään sekä talli että pihatto. Aluksi yrityksellä on ollut käytössään neljän hevosen karsinatalli. Hevosmäärän kasvaessa yritys on investoinut kahteen pihattoon. Yrityksen investoinnit ovatkin olleet sekä laajennus- että kunnostus hakuksia. Alkuun on tehty suuria investointeja jotka ovat vaatineet suuria taloudellisia panoksia. Yrityksessä on myös investoitu ratsastuskenttään ja maastojen esteettömyyteen. Yrityksellä on käytössään Avant pienkone, joka on päivittäisessä käytössä ja siten helpottaa yrittäjien ja työntekijöiden arkea.

Yrityksen mukaan heidän käyttöaste on tällä hetkellä 70 prosentin luokkaa. Asiakastoimintaa yrityksessä on koko päivän ajan. Illat ja viikonloput ovat rauhallisempia. Yrityksen tavoitteena olisi kasvattaa käyttöastetta tulevaisuudessa lähemmäs sataa prosenttia.

Yritys hoitaa markkinointiaan monipuolisesti. Ilmoituksia on ollut paikallislehdissä sekä jaettu esitteitä yrityksestä. Yrityksen toimihenkilöt ovat myös käyneet erita-hoille kertomassa yrityksen toiminnasta ja terapiamuodoista. Markkinointia on hoidettu aktiivisesti myös yrityksen Facebook -sivujen kautta.

Kysyin myös yrityksiltä mitä vahvuuksia ja heikkouksia on toimia hevosalalla Lapissa. Yritys A näkee vahvuutena hevosavusteisten kuntoutuspalveluiden toimialalla olevan vähäisen kilpailun, jonka vuoksi toimeentulo on suhteellisen varmaa. Myöskin vahvuutena yrittäjät kokevat laajan verkoston, jonka avulla esimerkiksi tiedon levittäminen yrityksen toiminnasta on helppoa ja toimijat eri tahoilla tuntevat toisensa. Yrittäjät myöskin kokevat, että hevosalan ja ratsastusterapian trendikkyys on kasvussa. Yritys on ollut myöskin niin sanotusti ”pioneerina” Lapissa ratsastusterapiassa ja psykoterapiassa ratsastusterapian keinoin, jonka he kokevat heidän vahvuutenaan.

Haasteena yrittäjät kokevat erityisesti hevosavusteisen kuntoutustoiminnan nuoruuden terveydenhuollon puolella, jolloin toiminnan sisältö ei ole kaikille toimijoille välttämättä selvillä. Myöskin alkuvuosien haasteena oli niin sanottu ”uskottavuusongelma” tiedon puutteen vuoksi. Sen kanssa yrittäjät ovatkin tehneet työtä ja vieneet itse tietoutta eteenpäin. Haasteena yritys A kokee myös hevosalan investointien kalleuden ja sen, että investointien kulujen lisääminen palveluhintaan on todella hankalaa ja vähän jopa epämiellyttävää.

5.9.2 Yritys B

Yritys B:n toimiala on matkailu. Yritys on aloittanut toimintansa vuonna 2013 toimimella ja yrittäjä on ollut silloin sivutoiminen yrittäjä. Vuonna 2017 yritys on muuttunut osakeyhtiömuotoiseksi ja samalla yrittäjä on siirtynyt päätoimiseksi yrittäjäksi. Osakeyhtiö valikoitui yritysmuodoksi sen vuoksi, koska siihen on helppo ottaa toinen yrittäjä mukaan. Yrityksen pääperiaatteita ovat asiakaspalvelu, turvallisuus ja toiminnan avoimuus.

Yritys tarjoaa reki- ja kärryajeluita. Yritys tarjoaa myös heppakerhoja, ratsastustunteja, leirejä kesäisin ja kengityspalveluita Lapin alueella. Yrityksen toimintaa suunniteltaessa ulkomaalaiset turistit ovat olleet alusta asti pääkohderyhmä, jolle palveluita tarjotaan. Yritys tarjoaa asiakkailleen retkillä nuotiokahvit ja samalla elämyksiä Lapin luonnosta ja vallitsevista vuodenaajoista ja niiden mukanaan tuomista luonnonilmiöistä.

60 prosenttia yrityksen tuotoista tulee omien hevosten tienaamana, joista suurimmat osat tulevat rekiajeluista ja myöskin ratsastustunneista. Yritys B saa myöskin osan tuloistaan kengityspalveluiden kautta. Yrityksessä B, suurimpia kustannuksia taas ovat henkilöstökulut ja rehujen hankinta kustannukset.

Yritys B:n ollessa matkailuyritys, myös sesonkiluonteisuus on tälle yritykselle normaalia. Kiireisin aika vuodesta on marraskuu-maaliskuu, jolloin tehdään paljon rekiajeluita ja muita turisteille tarjottavia palveluita. Kovimman sesongin aikana rekiretkiä tehdään joka päivä ja joinakin päivinä useampi. Rekiretkistä 70 prosenttia on retkiä, joilla on kaksi hevosta. Talviaikana pyritään tienaamaan kesän toimeentuloa, koska kesät ovat hiljaisempia. Kesäisin yritys B tarjoaa hevosleirejä ja ratsastustunteja. Myöskin kengityspalveluita yritys tekee ympäri vuoden.

Yrityksessä on investoitu vähän kerrallaan talliympäristöön. Yrityksessä on ollut ajatus myös investoida tulevaisuudessa tallirakennukseen nykyisen pihaton lisäksi. Halu olisi myös parantaa pihapiiriä, jotta asiakasryhmiä voisi tuoda myös omaan pihapiiriin.

Yritys B tekee yhteistyötä alueen eri toimijoiden kanssa. Yritys B on markkinoinut itseään yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa matkanjärjestäjille. Myöskin toimintaa on markkinoitu paikallisen lomakylän kautta ja sosiaalisessa mediassa.

Yritys B:n yrittäjällä on halua kehittää itseään. Yrityksessä on haluttu kehittyä niin talouden, yrittämisen kuin käytännönkin saralla. Käytännön koulutusta on haettu etelämpää Suomesta kengitysalan koulun kautta. Yritys ja talouspuolen tunteista on lisätty kunnan yrityskoulutusten ja yritystaloustaloukskurssien kautta.

Yritys B näkee lapin matkailun kasvun yhtenä vahvuutena toimia hevosalalla yrittäjänä Lapin alueella. Se näkyy myös yrityksen toiminnan lisääntymisenä ja retkien kysynnän lisääntymisenä. Myös yhteistyökumppaneiden läheisyys on yritys B:lle vahvuus.

Heikkoutena yritys B taas näkee hevosen aseman suomalaisten matkailijoiden keskuudessa. Hevosen markkinoiminen on haasteellista. Haasteellista on myös

saada enemmän hyödynnettyä suomalaisten matkailijoiden potentiaali. Haasteena yritys B näkee myös pitkät välimatkat niin Lapin sisällä kuin muuhunkin suomeen verrattuna. Myöskin paikallisen väestön saaminen asiakaskuntaan on haastavaa.

Tulevaisuuden tavoitteena yritys B:llä olisi vakiinnuttaa toimintaa. Tilojen kunnostaminen ja sitä kautta päiväkävijöiden lisääminen on suuri tavoite. Tavoitteena olisi myös ottaa yritykseen toinen osakas ja työllistää kummatkin kokoaikaisesti.

5.9.3 Yritys C

Yritys C on matkailualan yritys, jonka asiakaskunta on puhtaasti ulkomaalaiset asiakkaat ja yrityksen toimintaa onkin alusta asti suunniteltu heitä varten. Yritys on perustettu vuonna 2008 ja se on osakeyhtiö. Osakeyhtiö valikoitui yrityksen yritysmuodoksi puhtaasti osakkaiden määrän perusteella. Yritys C:n pääperiaatteet ovat asiakaspalvelu sekä eläinten ja henkilökunnan hyvinvointi. Yritys kuuluu elinkeinoverolain piiriin sen monialaisuuden ja maatalouskytköksen puuttumisen vuoksi.

Yrityksellä on joulukuun aikana 12 työntekijää ja ympärivuotisesti kolme yrittäjän lisäksi. Osa työntekijöistä on osa-aika työtä tekeviä. Hevosia yrityksellä on kahdeksan. Hevosten tuoman tulon osuus koko yrityksen tulosta on 30 prosenttia. Yrityksellä on omistuksessaan maata tallialueen ympärillä, joissa järjestetään lyhemmät vaellukset. Pitemmät, useamman päivän vaellukset kulkevat osittain myös muiden omistuksessa olevilla mailla. Asiakas saa ohjelmalveluiden aktiviteetin lisäksi myös varusteet, kuljetuksen yritykseen, ohjeistuksen, valokuvia. Yrityksessä painotetaan myös elämyksen luomista asiakkaalle.

Yritys C:n tulo syntyy ohjelmalveluista tulevista myyntituloista. Yrityksen ohjelmalveluita ovat rekiajelut, ratsastusvaellukset, ratsastustunnit. Yrityksen suurimmat kulut taas aiheutuvat henkilöstökustannuksista. Yritys ei itse viljele mitään, joten myös rehukustannukset ovat suuri menoerä yrityksellä. Rehujen hintaa nostaa yrityksen pohjoinen sijainti ja rehujen kuljettamisen aiheuttama rahtikustannus.

Myös yrityksessä C on läsnä matkailualalle tuttu sesonkiluonteisuus. Talvi on kii-reisintä aikaa. Hiljaisinta aikaa on loka-marraskuu. Eri sesonkeina on myös eri-laisia asiakkaita ja tarjolla erilaisia ohjelmalveluita. Yrityksessä C talvella käy-vät asiakkaat haluavat kokea talvea ja nähdä lunta, jolloin järjestetään lyhempiä vaelluksia. Talvisin myös asiakkaat ovat keskimäärin kokemattomampia kuin ke-sällä. Kesäsesongin aikaan järjestetään pidempiä vaelluksia, joilla on mukana asiakkaita, joilla on jo ennestään kokemusta hevosista. Yritys C:n käyttöaste on 50 prosenttia.

Vaelluksilla hevoset kulkevat lähekkäin ja niiden on tunnettava toisensa. Tätä ajatusta silmällä pitäen yritys C on investoinut pihattoon, joka luo hevosille luon-nonmukaisen elinympäristön. Yritys C:ssä pihatto lisää työntekijöiden työtä koko-naisvaltaisen huolehtimisen kautta. Myös puhtaanapidosta huolehtiminen on työ-läämpää.

Yritys C tekee yhteistyötä läheisten yritysten kanssa. Saman alan yritykset myös ohjailevat asiakkaita muille yrittäjille, mikäli omalla yrityksellä ei ole tilaa ohjelma-palveluissaan. Yritys hoitaa myös markkinointiaan monella tavalla. Myös siinä on otettu huomioon yhteistyö matkanjärjestäjien kanssa, joiden kautta yritystä mark-kinoidaan etenkin ulkomaalaisille asiakkaille. Yritys C:ssä on kokeiltu monenlai-sia markkinointikeinoja. Yrityksen tärkeimpiä markkinointikanavia matkanjärjes-täjien lisäksi ovat omat nettisivut ja sosiaalinen media. Yritys on myös Suomen Ratsastajainliiton ja Suomen Vaellustalliin liiton jäsen. Sitä kautta asiakkaat myös löytävät esimerkiksi yrityksen nettisivuille.

Yritys C:ssä yrittäjä ja työntekijät kehittävät aktiivisesti osaamistaan ja se koe-taankin yrityksessä tärkeäksi asiaksi. Osaamista pyritään kehittämään etenkin yrityksen hallinnon ja yrityksen kehittämisen osalla erilaisten järjestöjen järjestä-mien koulutuksien kautta.

Lopuksi kartoitin yrityksen näkemät heikkoudet ja vahvuudet toimia hevosalalla Lapissa ja myös tulevaisuuden tavoitteet. Yritys C näkee vahvuutena Lapissa hevosalalla yrittäjänä toimimisessa pitkän talvisesongin ja asiakkaiden paljouden.

Myöskin vahvuus on laajat valtion maat, joille on helppo saada ratsastusreittilupia ja kattava metsäautotieverkosto. Vahvuutena yritys näkee myös Lapin aseman ja kokemuksen matkailussa verrattuna muuhun Suomeen. Lapissa on pitkään ollut matkailutoimintaa ja siinä ollaan ikään kuin edelläkävijöitä. Heikkouksina yritys C näkee kesän lyhyiden ja saavutettavuuden. Kesän sesonki on juhannuksesta syyskuun loppuun. Heikkoutena ovat myöskin pitkät välimatkat, jotka aiheuttavat etelämpää tuotavien rehujen korkean hinnan rahdin vuoksi. Myöskin heikkoutena on ammattitaitoisen henkilöstön houkutteleva Lappiin ja sesonkivuontoinen työvuosi.

Tulevaisuudessa yrityksellä C on tavoitteena kasvattaa liikevaihtoa, profiloitua premium tason ohjelmapalvelun tuottajaksi ja pitää kiinni hyvästä asiakaspalvelusta. Myöskin tavoitteena olisi luoda oheispalveluita mistä tulisi tuloa ympärivuotisesti. Yritys ei kuitenkaan tavoittele hevospäärin kasvattamista.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tutkia Lapin hevostalouden tulevaisuuden näkymiä käyttäen hyödyksi kyselyiden pohjalta saatavaa taustatietoa. Tavoitteena oli myöskin selvittää ovatko yritykset käyttäneet mitään erityisiä keinoja, joilla yritys on kasvattanut tulosta. Tämän kaltaista tutkimustyötä ei ole aikaisemmin tehty nimenomaan Lapin alueen hevostaloudesta. Tavoitteisiin päästiin kohtuullisesti, ottaen huomioon kyselyyn vastanneiden yritysten määrän. Yrityksiä oli laajasti koko Lapin alueelta, joten työ kuvaa hyvin koko Lapin alueen tilannetta. Yritysten käyttämien menestymisen keinojen kartoittamisen kannalta olisi ollut hyvä päästä käymään paikan päällä haastateltavissa yrityksissä. Haastattelut tehtiin puhelimen välityksellä, jolloin oma silmämääräinen havainnointi jäi puuttumaan.

Webropol kyselyiden kysymykset olivat hyviä taustatiedon keruun kannalta. Tarkempien haastatteluiden kysymysten olisi tullut olla tarkempia ja keskittyä enemmän yritysten menestyksen keinojen kartoittamiseen. Kuitenkin työ esittää hyvin Lapin hevostalouden nykytilanteen ja myös niitä asioita mitkä yrittäjät kokevat haasteiksi ja mahdollisuuksiksi.

Kyselyn vastausprosentin kasvattamiseksi olisi voitu olla yhteydessä vastaamattomiin yrityksiin toisen kerran. Vastausten vähyys saattoi johtua myös kyselyiden lähetysajankohdasta. Kyselyt lähetettiin joulukuussa 2017, jolloin monella yrityksellä on vuodenvaihteen tuomien velvoitteiden ja sesongin vuoksi kiireistä. Hevostalleja on Lapin alueella huomattavasti enemmän kuin mille määrälle lähetin kyselyt. Tarkoitukseni oli lähettää kyselyt yrityksille, jotka löytyvät myös yritysrekisteristä ja joilla on siten rekisteröityä yritystoimintaa. Tämä vähensi myös mahdollisten vastaajien määrää.

Tuloksia tarkasteltaessa rakentui käsitys Lapin hevostaloudesta. Lapin hevostaloudessa on olemassa valtavirta matkailulla ja sen rinnalle on vahvasti nousemassa myös kuntoutuspalvelut. Jotta yritykset näiden valtavirtojen sisällä erottuisivat toisistaan, tarvitaan niissä erikoistumista ja myös osittain palveluiden monipuolistamista. Yrityksillä oli myös halu kehittää yritystoimintaansa ja myös omaa

ja työntekijöiden osaamista. Varmasti nämä ovatkin niitä piirteitä, joiden avulla yritystoiminta kasvaa ja laajenee.

Kyselyiden ja haastattelujen perusteella saatiin hyvä kuva Lapin hevostalouden yritysten taloudellisesta tilanteesta. Lapissa on paljon nuoria ja kasvavia hevosalan yrityksiä. Yritykset myös hyödyntävät laajasti alueen palveluita. Yritykset käyttivät usein esimerkiksi eläinlääkäri-, kengitys- ja rehunostopalveluita, joten Lapin hevostalouden yritykset ovat ostovoimaisia ja tuovat alueen palveluille kysyntää.

Toisaalta tarkempien haastatteluiden perusteella yritykset käyttävät palveluita myös oman alueen ulkopuolelta. Yrittäjät toivat ilmi rehunhankinnan kustannusten kalleuden, joka johtuu pitkästä rehun kuljetusmatkasta kuljetettaessa rehuja muualta kuin Lapista. Monikaan kyselyissä mukana olleista yrityksistä ei omistanut tai vuokrannut peltoa, jolle oli hakenut maataloustukia. Tämä kertoo siitä, että pääosa kyselyyn vastanneiden yritysten rehunhankinnasta on ulkopuolisten toimittajien varassa. Sitä miksi näin on, voitaisiin tutkia tulevaisuudessa enemmän, koska Lapissa on kuitenkin suurin osa viljelyalasta nurmiviljelyssä. Joten heinärehun tuotantoon on sikäli kuitenkin mahdollisuudet.

Kyselyiden perusteella moni yritys valitsi pääasiakaskunnakseen useamman vaihtoehdon. Sen perusteella yritykset tarjoavat palveluitaan laajasti erilaisille kulluttajille ja muuntautuvat asiakkaan mukaan. Tarkemmissa haastatteluissa jotkin yritykset tukivat tätä ja aikoivat tulevaisuudessa vielä laajentaa asiakaskuntaansa. Tarkempien haastatteluiden perusteella mahdollisuutena nähdään asiakaskunnan laajentamisen sijasta myös erikoistuminen. Erikoistumisen avulla voidaan panostaa laatuun jollakin osa-alueella ja siten myöskin päästä parempaan katteeseen tuotteessa. Toisaalta tällöin mahdollisten potentiaalisten asiakkaiden määrä saattaa vähentyä. Mikäli yrityksessä ollaan hyvin tietoisia asiakaskunnasta, kannattaa silloin samankaltaista erikoistumista tehdä.

Yritykset vastasivat myös tarkempiin haastatteluihin mielellään ja hyvin avoimesti. Haastatteluissa ilmenneitä vahvoja piirteitä olivat yritysten halu kehittyä ja

myös erikoistaa toimintaansa. Kaikille haastatelluille yrityksille oli yhteistä yritys-
muoto ja verotusratkaisut. Tämä saattaa johtua, siitä millä tavalla yritykset valittiin
haastateltaviksi. Yritysten koko merkitsee paljon tehtäessä ratkaisuja yritys- ja
verotusmuodossa.

Kyselyissä löytynyt yhteys pihattojen suosimisen ja matkailuyritysten välillä ilmeni
myös haastatteluissa. Tarkemmissa haastatteluissa selvisi, että näin tehdään
jotta, hevoset toimivat helpommin vaelluksilla, kun saavat elää laumana.

Tarkempien haastatteluiden perusteella yritykset eivät suoranaisesti hae laajen-
tamista hevosmäärällisesti, mutta ajatuksia kehittämisestä ja uusien palveluiden
luomisesta on laajasti kaikilla yrityksillä. Yritykset luovat tulevaisuuteen tavoitteita
ja kokevat Lapin alueen vahvuuksien olevan suuremmat kuin haasteet. Kyselyi-
den perusteella yritykset olivat tehneet paljon investointeja ja olivat suunnitelleet
tekevänsä niitä myös tulevaisuudessa. Nämä kertovat siitä, että yritykset ovat
valmiita investoimaan rahallisesti, mutta arvostavat myös niin sanottua näkymä-
töntä arvoa, eli yrittäjien ja työntekijöiden osaamista ja kehittymistä.

Tutkimuksen perusteella saatiin myös hyvin selville Lapin alueen yritystoiminnalle
tuomia haasteita ja vahvuuksia. Suurin haaste alueella on kalliit rehukustannuk-
set, jotka johtuvat alueen sijainnista ja vähäisestä hevosenrehun tuotannosta.
Vahvuutena nähdään laajat verkostot ja osittain myöskin syrjäisyyden tuoma
rauha, jonka vuoksi asiakkaat hakeutuvat Lappiin.

Tutkimus oli kokonaisuudessaan onnistunut ja osittain tuki omia ennakoarvioita
Lapin hevostaloudesta. Yleinen käsitys Lapin matkailun vahvuudesta ilmeni to-
deksi myös tämän tutkimuksen kautta. Myöskin yritysten erikoistuminen tulevai-
suudessa kasvaa ja saattaa tuoda sitä kautta markkinoille aivan uudenlaisia pal-
veluita.

Tutkimus kokonaisuudessaan valaisi hyvin Lapin hevostalouden tilannetta. Mie-
leeni tuli myös joitain jatkotutkimuksen aiheita. Lapin hevostaloudessa voisi tutkia
tarkemmin yrityksiä, jotka ovat erikoistumassa pois massa toimialoista ja miten
he luovat itselleen markkinoita ja kysyntää. Myöskin puhtaasti talouteen liittyvälle

tutkimukselle olisi tilaa. Sitä kautta voitaisiin myös lisätä Lapin alueen hevostalouden yritysten tietoisuutta talouden hoitamisen tärkeydestä ja myös pohti tarkemmin yritysten ongelmia jotka johtuvat puhtaasti sijainnista.

Helppo lisätutkimuksen kohde olisi myös hevosten vuokraaminen yritystoiminnan käyttöön. Sellaista tutkimusta ei ole aikaisemmin tehty ja hevosten vuokraaminen yritystoiminnan käyttöön saattaisi olla myös suuri apu etenkin matkailualan yrityksille, jotka ajoittain kärsivät kysynnän paljoudesta.

Opinnäytetyön tekeminen oli haastavaa ja vaati myös paljon aikaa sen laajuuden vuoksi. Työn tekeminen oli kuitenkin antoisaa, kun työn aihe oli lähellä omaa kiinnostusta ja päivittäistä harrastusta. Sen ohella pääsin myös tutustumaan erilaisiin alan yrityksiin ja niiden yrittäjiin.

LÄHTEET

- Balance Consulting. 2018. Liikevaihto. Viitattu 18.4.2018 <http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/liikevaihto>.
- Bohn, D., Garsía-Rosell, J-C. & Äijälä, M. 2018. Animal-Based Tourism Services In Lapland Viitattu 22.1.2017 https://blogi.eoppimispalvelut.fi/elma/files/2018/01/Animal-based-Tourism-Services-in-Lapland_Report_2018.pdf.
- Eastwood, S., Jensen, A-L R. & Jordon, A. 2006. Business Management for the Equine Industry. Blackwell Publishing Ltd.
- Equine business association 2018. The Equine Industry: A Global Perspective. Viitattu 15.4.2018 <https://www.equinebusinessassociation.com/equine-industry-statistics/>.
- EUquus Project 2014. Horse Riding In Europe. Viitattu 22.1.2018 http://professional.euquus.eu/sites/euquus.eu/files/study_of_the_equestrian_tourism_in_europe_2013-2014.pdf.
- Fédération Internationale de Tourisme Equestre 2018. Equestrian tourism. Viitattu 22.1.2018 <https://en.fite-net.org/content/view/full/12260>.
- Haanpää, M. & Rokka, J. 2017. Hyvää elämää ja maailman Pelastamista? Eettiset matkailijat Lapissa. Lapin Matkailuparlamentti 21.9.2017.
- Heiskanen, M-L., Klemola, I., Kumpulainen, M. & Kauppinen, P. 2002. Hevostalous – merkitys ja tulevaisuus Suomessa.
- HevosAgro. 2014. Neljä askelta hevosyrittäjäksi: Yrittäjä on myös talousosaaja. Viitattu 17.4.2018 <https://www.youtube.com/watch?v=ByzDSYSh3ts&feature=youtu.be>.
- Hevosalan osaamiskeskus 2018a. Lapin hevostaloudessa matkailu vetonaulana. Viitattu 22.1.2018. http://www.hippolis.fi/uusihevostalous/hevosala_alueellisesti/ely_lappi/.
- Hevosalan osaamiskeskus 2018b. Hevosmatkailu. Viitattu 22.1.2018. <http://www.hippolis.fi/hevosetjakunta/hevosmatkailu/>.
- Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous 2017. Hevostalous lukuina 2016. Viitattu 30.8.2017 http://www.hippos.fi/files/17847/Hevostalous_lukuina_2016_lopullinen.pdf.
- Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous 2016. Hevostalous lukuina 2015. Viitattu 30.8.2017 <http://hippolis.fi/UserFiles/hippolis/File/Hevostalous%20lukuina%202015%20lopullinen.pdf>.
- Hollmén, M. & Laitinen, A. 2012. Mahdollisuuksien hevonen – Hevosalan kehittämisohjelma. Viitattu 30.8.2017 http://www.hippolis.fi/UserFiles/hippolis/File/Mahdollisuuksien_hevonen/Mahdollisuuksien%20hevonen_2012.PDF.

HuffPost 2014. Surprising Treatment For Alzheimer's Shows Promising Results. Viitattu 23.1.2018 https://www.huffingtonpost.com/entry/horses-alzheimers_n_5273331.html.

Ilmarinen 2018. Eläketurva syntyy TyEL-maksusta. Viitattu 23.1.2018 <https://www.ilmarinen.fi/tyonantaja/tyel-maksun-maaraytyminen/?src=tervetuloa>.

Konsin-Palva, M. 2016. Maaseutuohjelman mahdollisuudet yrittäjille. Hevosyri-
tysten investointi- ja kehittämistuet. 7.10.2016. Viitattu 17.4.2018.

Koski, A. & Rautanen, P., 2015 Hevosalan kasvu saavuttamassa taitepisteensä – ”Kyllä sillä elää, mutta rikastumaan ei pääse”. Viitattu 30.8.2017 <https://yle.fi/uutiset/3-7850600>.

Laitinen, A. & Mäki-Tuuri, S. 2014. Hevoset ja kunta – rajapintoja. Ypäjä: Hippolis - Hevosalan osaamiskeskus ry, Hevoset ja yhteiskunta – rajapintoja -hanke.

Lapin Liitto 2017. Matkailutilasto Yhteenveto. Viitattu: 29.12.2017 http://www.lappi.fi/lapinliitto/c/document_library/get_file?folderId=3013126&name=DLFE-31215.pdf.

Lapin Liitto 2018. Matkailu. Viitattu 22.1.2018 <http://www.lappi.fi/lapinliitto/lapin-matkailu>.

Lehtonen, J. 2016. Avustajaeläin tulevaisuudessa ja hevosen muuttuva rooli. Hevosyrittäjäuutiset. Ilmajoki. Viitattu 23.1.2018 <https://www.youtube.com/watch?v=khXUZEpeO5A&list=PLwYGrTUmQcgQPd72YQANiSA-CITH4aG4hs&index=6>).

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto 2015. Katsaus maatalouden tukipoli-
tiikkaan hevostalouden näkökulmasta. Viitattu 21.09.2017. http://www.hippos.fi/files/11438/Katsaus_maatalouden_tukipoliitiikkaan_hevostalouden_nakokulmasta.pdf.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, Suomen tieyhdistys ry. Suositussopimus hevosreiteistä yksityisillä mailla ja yksityisteillä. Viitattu 23.1.2018 http://www.tieyhdistys.fi/site/assets/files/1380/hevosreitissuositus_2016.pdf.

Maaseudun tulevaisuus. 2015. Hevosten täysihoidossa hurjat hintaerot. Viitattu 16.4.2018 <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maaseutu/hevosten-t%C3%A4ysihoidossa-hurjat-hintaerot-1.126814>.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos 2016. Työterveyshuolto. Viitattu 23.1.2018 <https://www.mela.fi/fi/tapaturmavakuutus/tyoterveyshuolto>.

Marjeta, H. 2017. Ylitornion kunta. Maaseutusihteerin haastattelu 30.8.2017.

Mämmelä, K. 2013. Hevosavusteisten menetelmien käytön edellytykset ihmisen hyvinvoinnin tukemisessa. Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Mäenpää, M., Haikkala, P., Teppinen, A., Helenius, J., Korhonen, J. & Pussinen, S. 2005. Hevosyrityksen johtaminen. Hyvinkää.

Nybondas, K. 2017. Hevosyrittäjä työnantajan roolissa. Viitattu 17.4.2018 <https://www.slideshare.net/UusiHevostalous/tynantajan-velvollisuudet-kristel-nybondas-maaseudun-tynantajaliitto>.

Piekkari, O., Ropo, P., Korhonen, J. & Pussinen, S. 2005. Hevosalan yrityksen talousasioiden hallinta. Hyvinkää.

Pussinen, S. & Thuneberg, T. 2010. Katsaus hevosalan yritystoimintaan – raportti hevosyrittäjyys 2009 -kyselystä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Rantamäki-Lahtinen, L., Saastamoinen, M & Väre, M. 2017. Päätoimisten ja osa-aikaisten hevosalan yrittäjien rooli suomalaisessa hevostaloudessa. Viitattu 23.1.2018 <https://unlimited.hamk.fi/biotalous-ja-luonnonvara-ala/yrittajien-rooli-hevostaloudessa/#.WkY-YzeYNdg>.

Schnitzler, R. 2013. Talli- ja hevosurheilualueiden kaavoitus. Viitattu 23.1.2018 <http://www.hippolis.fi/UserFiles/hippolis/File/13062013/Talli-%20ja%20hevosurheilualueiden%20kaavoitus.pdf>.

Saastamoinen, M. 2017. Suomalainen hevosyrittäjä. Viitattu 30.8.2017 http://hippolis.fi/UserFiles/hippolis/File/Uusihevostalous/Uutiset_yrityskys_1205_ms.pdf.

Saastamoinen, M. 2018. Alueiden välillä on eroja hevosyrityksissä. Maataloustieteenpäivät Helsinki 11.1.2018 Viitattu 25.2.2018 https://www.youtube.com/watch?v=SIRn_QgwHRo&list=PLwYGrTUm-QcgSn3nVcBODq5q8rLqOeaQVL&index=3.

Suomen Hevostietokeskus Ry. 2017. Aika ennen vieroitusta. Viitattu 16.4.2018 <http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=878&kieli=3>.

Suomen Hippos Ry 2013. Hyvä Hevosenpito. Viitattu 23.1.2018 http://www.hippos.fi/files/6511/hyvahevosenpito_web_130326ik.pdf.

Suomen Hippos Ry 2018a. Raviurheilu Suomessa. Viitattu 23.1.2018 http://www.hippos.fi/raviurheilu/raviurheilu_lajina/raviurheilu_suomessa.

Suomen Hippos Ry 2018b. Poniravikoulut ja ravikoulut. Viitattu 26.4.2018 http://www.hippos.fi/nuoriso/poniraviurheilu/poniravikoulut_ja_ravikoulut.

Suomen Ratsastusterapeutit Ry 2018. Terapeutit. Viitattu 22.1.2018 <http://www.suomenratsastusterapeutit.fi/terapeutit/>.

Suomen Ratsastajainliitto Ry 2018a. Suomi ratsailla: Tietoa ja tilastoja. Viitattu 28.2.2018 <http://www.ratsastus.fi/tilastotietoa>.

Suomen Ratsastajainliitto Ry 2018b. Ratsastuksen hinta Suomessa. Viitattu 26.4.2018 http://www.ratsastus.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ratsastajainliitto/embeds/ratsastajainliittowwwstructure/44278_Ratsastuksen_hinta.pdf

Suomen Yrittäjät 2018, Yrittäjän työterveyshuolto. Viitattu 25.1.2018 <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/suomen-yrittajien-tutkimukset/yrittajan-tyoterveyshuolto-319630>.

Söderberg, M. 2015. Ratsastuskoulutoiminnan tulevaisuus. Viitattu 25.1.2018 <https://www.youtube.com/watch?v=KGfHVEfYKbg>.

Tekniikka & Talous 2009. Ulkoistaminen ei ole säästökeino. Viitattu 1.4.2018 <https://www.tekniikkatalous.fi/tyoelama/2009-03-26/Ulkoistaminen-ei-ole-s%C3%A4%C3%A4st%C3%B6keino-3251708.html>.

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy. 2009. Pk-yrityksen riskienhallinta. Viitattu 17.4.2018 <http://virtual.vtt.fi/virtual/pkrh/riskilajit/liikeriskit.html>.

Thuneberg, T. 2017. Hevostalous sinnittelee maatalouden muutoksessa. Viitattu 25.1.2018 <https://unlimited.hamk.fi/biotalous-ja-luonnonvara-ala/hevoskasvatus-maatalous/#.WkY79DeYNdg>.

Tiehallinto 2002. Tietoa tiensuunnitteluun nro 66. Viitattu 23.1.2018 <https://julkaisut.liikennevirasto.fi/thohje/ttiens/tts66.pdf>.

Tiilikainen, S. 2004. Hevostalous maataloilla. Helsinki: MTT Taloustutkimus. Viitattu 25.1.2018 <http://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/441113/mmts67.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Työeläkeyhtiö Elo 2018. Elon yrittäjämittari 2016 -tutkimus. Viitattu 1.4.2018 <https://www.elo.fi/fi-fi/yrittaja/yrittajan-tyohyvinvointi/elon-yrittajamittari-2016--tutkimus>.

Työterveyslaitos 2018. Palvelujen järjestäminen. Viitattu 23.1.2018 <https://www.ttl.fi/tyontekija/tyoterveyshuolto/palvelujen-jarjestaminen/>.

Uusyrittäjäkeskus. 2018. Mitä yrittäminen on? Viitattu 23.2.2018 <https://www.uusyrittajakeskus.fi/yrityksen-perustaminen/mita-yrittaminen-on/>.

Verohallinto. 2017. Harrastusluonteinen toiminta. Viitattu 17.4.2018
https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tulovero-tus/maatalousyrittaja/maatalouden_tulot_ja_menot/harrastusluonteinen_toi-mint/.

Ylitalo, P. 2018. Rovaniemen kaupunki. Rakennustarkastaja. Haastattelu 19.4.2018

Ympäristöministeriö 2016. Jokamiehen oikeudet.

Ympäristöministeriö 2003. Hevostallien ympäristönsuojeluohje 4.11.2003. Viitattu 23.1.2018 <http://www.salo.fi/attachements/2017-03-10T09-43-5676.pdf>.

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje yrittäjille

Liite 2. Kyselylomake yrittäjille

Liite 3. Haastattelulomake yrittäjille

LIITE 1.

Hyvä hevostalouden yrittäjä!

Olen Laura Antikka ja opiskelen Lapin Ammattikorkeakoulussa Agrologiksi. Teen opinnäytetyönäni tutkimusta Lapin hevostaloudesta yrittäjyyden näkökulmasta.

Opinnäytetyöni aihe valikoitui oman hevoskiinnostuksen vuoksi. Tavoitteena opinnäytetyössäni on selvittää Lapin alueen hevostalouden tilaa ja tulevaisuuden näkymiä. Olen myös kiinnostunut Lapin alueen hevostalouden kehittämisestä ja opinnäytetyöni tuloksia voidaankin hyödyntää siihen käyttöön.

Opinnäytetyöni tehdään yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun, Hevosalan osaamiskeskus Hippolis ry:n ja Luonnonvarakeskus Luken toteuttaman ”Uudistuva hevostalous” -hankkeen kanssa. Lisätietoa hankkeesta löytyy internet sivulta www.hippolis.fi/uusihevostalous.

Ohessa on Lapin hevostalouden yrittäjille suunnattu kysely. Kysely on suunnattu yrittäjille, joiden toimeentuloon hevostaloudella on merkitystä osa- tai kokoaikaisesti. Kyselyssä on pääosin moni valinta kysymyksiä ja vastaamiseen menee noin 15–20 minuuttia.

Tässä sinulle linkki kyselyyn. Mikäli vastaaminen sähköisesti ei onnistu, toimittamme HAMK:n toimesta kyselyn paperisena postitse vastauskuorineen.

Opinnäytetyössäni teen osalle vastanneista haastatteluja. Tätä varten toivon, että laitathan kyselyyn yhteystietosi, jotta voin ottaa yhteyttä kyselyyn liittyen.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan Uusi hevostalous -pipoja!

Kiitos Sinulle vastauksista!

Mikäli kyselyyn vastaamisessa ilmenee ongelmia voit ottaa yhteyttä puhelimitse minuun.

0404114545/Laura Antikka

1. Yrityksen yhteystiedot

Yrityksen nimi: _____

Vastaajan nimi: _____

Puhelinnumero: _____

Sähköposti: _____

Osoite: _____

Postinumero: _____

Postitoimipaikka: _____

2. Mikä on yrityksenne pääasiallinen toimintamuoto?

- Ravihevosen valmennus
- Ratsuhevosten koulutus/ratsastuskoulutoiminta
- Kasvatustoiminta
- Matkailutoiminta
- Täysihoitopalveluiden tarjoaminen
- Hevosavusteisten kuntoutuspalveluiden tarjoaminen
- Muu, mikä? _____

3. Yrityksenne perustamisvuosi

- Ennen 1990-lukua
- 1990–2000
- 2001–2010
- Vuoden 2010 jälkeen

4. Minkä verran yrityksellänne on omia hevosia ja poneja?

- Ei yhtään
- 1-5
- 6-10
- yli 11

5. Omistaako yrityksenne peltoa tai metsää? Tekstikenttään voit laittaa maa-alan määrän hehtaareina.

- Peltoa (ha) _____
- Metsää (ha) _____
- Ei omista

6. Omistaako yrityksenne rakennuksia? Voit valita useamman.

- Tallirakennus
- Maneesirakennus
- Konehalli
- Pihatto
- Kuivike- ja rehuvarasto
- Muita, mitä? _____
- Ei omista

7. Omistaako yrityksenne koneita? Voit valita useamman.

- Traktori
- Mönkijä
- Traileri tai hevosauto
- Muita, mitä? _____
- Ei omista

8. Omistaako yrityksenne muita maa-alueita?

- Ratsastuskenttä
- Harjoitusmaastot
- Laidun ja tarha-alueet
- Muita, mitä? _____
- Ei omista

9. Vuokraatteko yritystoimintanne käyttöön hevosia ja poneja?

- Kyllä, montako? _____
- Ei

10. Vuokraatteko yritystoimintanne käyttöön peltoa tai metsää? Voit laittaa tekstikenttään maa-alan määrän.

- Peltoa (ha)_____
- Metsää (ha)_____
- Ei vuokraa

11. Vuokraatteko yritystoimintanne käyttöön rakennuksia? Voit valita useamman.

- Tallirakennus
- Maneesirakennus
- Konehalli
- Pihatto
- Kuivike- ja rehuvarasto
- Muita, mitä?_____
- Ei vuokraa

12. Vuokraatteko yritystoimintanne käyttöön koneita? Voit valita useamman.

- Traktori
- Mönkijä
- Traileri tai hevosauto
- Muita, mitä?_____
- Ei vuokraa

13. Vuokraatteko yritystoimintanne käyttöön muita maa-alueita?

Pinta-ala (ha):_____

14. Vuokraako yrityksenne muiden käyttöön peltoa tai metsää? Voit laittaa tekstikenttään maa-alan määrän.

- Peltoa (ha)_____
- Metsää (ha)_____
- Ei vuokraa

15. Vuokraako yrityksenne muiden käyttöön rakennuksia? Voit valita useamman.

- Tallirakennus
- Maneesirakennus
- Konehalli
- Pihatto
- Kuivike- ja rehuvarasto
- Muita, mitä? _____
- Ei vuokraa

16. Vuokraako yrityksenne muiden käyttöön koneita? Voit valita useamman.

- Traktori
- Mönkijä
- Traileri tai hevosauto
- Muita, mitä? _____
- Ei vuokraa

17. Vuokraako yrityksenne muiden käyttöön muita maa-alueita?

Pinta-ala (ha): _____

18. Oletteko hakeneet yritystoimintaanne tukia, esimerkiksi investointitukia, tuotantotukia tms.?

- Kyllä, mitä? _____
- Ei

19. Paljonko yrityksellänne on verotettavaa tuloa?

- 0-5 000€
- 5 001€-10 000€
- 10 001€-30 000€
- Yli 30 000€
- En osaa sanoa

20. Paljonko on yrityksenne liikevaihto?

- Alle 20 000€
- 20 001€-50 000€
- 50 001€-200 000€
- 200 001€-500 000€
- Yli 500 000€
- En osaa sanoa

21. Onko tilinpäätöksessänne tulos

- Voitollista
- Tappiollista
- En osaa sanoa

22. Tekeekö yrittäjä muuta työtä yritystoiminnan ohessa?

- Kyllä
- Ei

23. Paljonko yrityksellänne on palkattua työvoimaa?

- Työllistää vain yrittäjän
- Yrittäjän lisäksi 1 henkilöä
- Yrittäjän lisäksi 2-4 henkilöä
- Yrittäjän lisäksi yli 4 henkilöä

24. Mikä on pääasiallisin asiakaskuntanne?

- Raviharrastajat/ravihevosten omistajat
- Ratsastuksen harrastajat/ratsuhevosten omistajat
- Hevosenomistajat
- Lapset ja nuoret
- Aikuiset ja varttuneemmat
- Suomalaiset
- Ulkomaalaiset

25. Käytättekö ulkopuolisia palveluita?

- Kengitystä
- Rehunhankintaa
- Eläinlääkäripalveluita
- Hevosten kuntoutuspalveluita (hevoshierontaa, kiropraktikoita yms.)
- Muita, mitä? _____
- Emme käytä

26. Kuinka usein käytätte ulkopuolisia palveluita?

- Päivittäin
- Viikoittain
- Kuukausittain
- Kahden kuukauden välein
- Puolivuosittain tai harvemmin
- Emme käytä ollenkaan

27. Oletteko tehneet investointeja viimeisen 10 vuoden aikana? Voit laittaa arvioidut investointikustannukset "Kyllä" vastauksen perässä olevaan tekstiruutuun.

- Kyllä _____
- Ei

28. Oletteko suunnitelleet tekevänne investointeja seuraavan viiden vuoden aikana? Voit laittaa arvioidut investointikustannukset "Kyllä" vastauksen perässä olevaan tekstiruutuun.

- Kyllä _____
- Ei

Paljon kiitoksia vastauksistanne!

LIITE 3. HAASTATTELU YRITYKSELLE

1. Yritysmuoto (Oy, Ky vai joku muu?)
2. Yrityksen pääperiaatteet
3. Tulorakenne, mikä on yrityksen suurin tulonlähde?
4. Kustannusrakenne, mikä on yrityksen suurin kustannuserä?
5. Verotusratkaisu (mvl vai evl), perustelet?
6. Yrityksen tuotteet tai palvelupaketti?
7. Ketä varten yrityksen toiminta on suunniteltu?
8. Yrityksen toiminnan jakautuminen (vuoden kierto)?
9. Kuinka suuri osa yrityksen tuloista tulee hevosten kautta?
10. Mikä on käyttöasteenne?
11. Tilanpidolliset ratkaisut, miksi?
12. Vuokra vai omistusmaat, miksi?
13. Ovatko investoinnit olleet korjaus vai laajennus investointeja?
14. Mihin olette panostaneet yritystoiminnassanne? Kuinka olette päässeet ta-
loudelliseen tulokseenne?
15. Tekeekö yrityksenne yhteistyötä muiden yritysten/tahojen kanssa?
16. Miten olette hoitaneet markkinointianne?
17. Oletteko kehittäneet työntekijöiden ja yrittäjien omaa osaamista? Miten?
18. Mitä vahvuuksia näette toimiessanne yrittäjänä hevostaloudessa Lapin alu-
eella?
19. Mitä heikkouksia näette toimiessanne yrittäjänä hevostaloudessa Lapin alu-
eella?
20. Mitkä ovat yrityksenne tavoitteet tulevaisuuteen?